

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.002.01.2022

Pan
Jakub Chelstowski
Marszałek
Województwa Śląskiego
Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego
w Katowicach
ul. Ligonia 46, 40-037 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/056 Realizacja Strategii Rozwoju Sportu w województwie śląskim do roku 2020

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach ul. Ligonía 46, 40-037 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jakub Chelstowski, Marszałek Województwa Śląskiego, od 21 listopada 2018 r. ¹
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Cele i kierunki działań określone w Strategii.2. Wybór realizatorów zadań/działań strategicznych.3. Prawdliwość przekazania i rozliczenie środków finansowych na realizację zadań strategicznych.4. Efekty zrealizowanych działań ujętych w Strategii.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2020, z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych oraz późniejszych mających związek z realizacją założeń Strategii.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art.2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Janina Balas, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/13/2022 z 17 stycznia 2022 r.2. Dariusz Bienek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/12/2022 z 17 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Poprzednio funkcję kierownika jednostki pełnili: Adam Matusiewicz - Marszałek Województwa Śląskiego od 2 grudnia 2010 r., Mirosław Sekuła - Marszałek Województwa Śląskiego, od 21 stycznia 2013 r., Wojciech Saługa - Marszałek Województwa Śląskiego od 1 grudnia 2014 r. do 20 listopada 2018 r. Dalej: „Marszałek Województwa”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dokument pt. „Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020”⁴ uwzględniał wyniki analiz i badań przeprowadzonych w zakresie rozwoju sportu i rekreacji w województwie śląskim na etapie jej opracowywania.

Samorząd Województwa Śląskiego zapewnił w kontrolowanym okresie finansowanie zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej, obejmujących szeroką ofertę zajęć sportowych i rekreacyjnych oraz organizację zawodów i imprez. Urząd wspierał i upowszechniał kulturę fizyczną i sport dofinansowując te zadania, realizowane przez organizacje pozarządowe i inne podmioty zewnętrzne. W okresie objętym kontrolą zapewniono także prawidłową współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵. Dotacje na realizację zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i bezpieczeństwa turystycznego zostały udzielone zgodnie z obowiązującymi regulacjami.

Urząd w ramach działań wpisujących się w założenia Strategii dofinansowywał organizację różnego rodzaju imprez i wydarzeń sportowych, szkolenie sportowe dzieci i młodzieży oraz szkolenia instruktorskie. Inwestycje sportowe zrealizowane na terenie województwa śląskiego w okresie obowiązywania Strategii wpisywały się w jej założenia związane z upowszechnianiem aktywnego spędzania wolnego czasu. Najwyższa Izba Kontroli⁶ zauważa jednak, że w ogłoszeniach o otwartych konkursach nie odnoszono się do założeń Strategii. Danych takich nie oczekiwano także od podmiotów składających oferty konkursowe (wnioski konkursowe) o dofinansowanie a w zawieranych umowach dotacyjnych nie były określane wymagania w tym zakresie.

Zauważono również, że w umowach dotacyjnych nie zawierano zapisów ustalających mechanizmy zapewniające gospodarny sposób wydatkowania środków publicznych w przypadku zamówień o wartości poniżej progów ustanowionych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁷.

Pomimo iż w Strategii określono „System monitorowania i ewaluacji”, polegający na pomiarze trzech kategorii wskaźników: oddziaływania, rezultatu oraz produktu, to w rzeczywistości Urząd monitorował tylko sześć z 19 wskaźników mających podlegać monitoringowi, a tym samym nie miał możliwości dokonania rzetelnej oceny stopnia realizacji założeń przyjętych w Strategii, ani tym bardziej nie miał możliwości podjęcia działań korygujących plany określone w tym dokumencie. Również na osiem przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii tylko dwa zrealizowano na wysokim lub bardzo wysokim poziomie, a stopień realizacji pozostałych został określony jako niski (w przypadku pięciu z nich), natomiast jedno z nich nie zostało zrealizowane (e-portal).

Urząd w latach 2016-2020 przeprowadził 119 kontroli wydatkowania środków przekazanych na realizację zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i bezpieczeństwa turystycznego.

Z analizy dokumentacji siedmiu wylosowanych do szczegółowego badania kontroli wynikało, że w toku kontroli przeprowadzono weryfikację sposobu wykorzystania środków finansowych przekazanych przez Urząd (sprawdzenie dokumentów pod względem poprawności ich wystawienia, kompletności i ewidencjonowania),

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej „Strategia”.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm. zwanej dalej „ustawą o wolontariacie”.

⁶ Dalej „NIK”.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm., dalej „ustawa Pzp”.

natomiast dokumentacje z kontroli nie odnosiły się szczegółowo do merytorycznych aspektów działań podejmowanych w ramach dofinansowanych zadań publicznych (np. nie odnosiły się do liczby uczestników wydarzeń lub osiągniętych wyników).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Cele i kierunki działań określone w Strategii.

1.1 Przeprowadzenie analizy/diagnozy w zakresie potrzeb społeczeństwa związanych ze sportem i rekreacją

Opis stanu faktycznego

Strategia została opracowana przez Wydział Turystyki i Sportu Urzędu⁹. Sekretarz Województwa wyjaśnił, że odpowiedzialny za poprawność metodologiczną procesu powstawania dokumentu strategicznego odpowiadał Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu¹⁰.

(akta kontroli str. 230-233)

Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu w ramach prac nad opracowaniem Strategii opracował ankietę dotyczącą stanu sportu w województwie śląskim, która skierowana została do powiatów zarówno ziemskich, jak i miast na prawach powiatu. Zawarte w ankiecie pytania dotyczyły m.in.: infrastruktury sportowej (jego stanu, dostępności, stopnia jej wykorzystania przez mieszkańców czy barier w jej wykorzystywaniu), jak również opinii na temat dyscyplin i obszarów sportu, które należałoby rozwijać oraz oceny działalności istniejących na obszarach powiatów klubów i organizacji sportowych. Ponadto opracowano dokument pn. *Wojewódzki Ośrodek Kultury i Sportu „Stadion Śląski”, historia, perspektywy, znaczenie dla regionu.*

(akta kontroli str. 230-232, 235-327)

Ponadto w ramach przygotowania Strategii Urząd zlecił opracowanie następujących dokumentów i analiz:

1. Przeprowadzenie ankiety i opracowanie jej wyników pn. *Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu.* Wykonawca został wyłoniony w wyniku przeprowadzonego przez Urząd w listopadzie 2010 r. postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na usługę dotyczącą przeprowadzenia ankietowych badań telefonicznych z wykorzystaniem techniki CATI wraz z przedstawieniem wyników badania w formie raportu¹¹. Badanie zostało przeprowadzone techniką wywiadów telefonicznych w dniach od 23 listopada do 5 grudnia 2010 r. na losowej, próbie 1 000 mieszkańców województwa śląskiego w wieku 18 lat i więcej¹².

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Wydział istniejący przed zmianą organizacyjną Urzędu. Aktualnie - Departament Sportu.

¹⁰ Aktualnie zadania tego Wydziału realizuje Referat - Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego w Departamencie Rozwoju Regionalnego.

¹¹ Usługę wykonano na podstawie umowy nr 3037/SP/2010 z dnia 16 listopada 2010 r. zawartą z Ośrodkiem Badania Opinii Publicznej Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Wartość umowy 12 810,00 zł (brutto).

¹² Respondenci odpowiedzieli na 14 pytań. Z otrzymanych odpowiedzi wynikało, m.in., że:

- 90% mieszkańców województwa, którzy podejmują aktywność fizyczną lub uprawiają sport, robiło to głównie rekreacyjnie;

- jako główne rodzaje sposobu lub formę aktywności fizycznej, którą podejmowali byli: spacerowanie 56% mieszkańców, 55% jazda rowerem, 36% turystyka piesza, 35% pływanie;

- 4% badanych podało, że uprawia sporty ekstremalne, a jako najpopularniejsze sporty ekstremalne wymieniono: wspinaczkę górską (17%) oraz snowboard (16%);

- więcej niż co trzeci badany (37%) przeznaczał na aktywność fizyczną jednorazowo ponad 60 minut;

2. Na podstawie umowy nr 2204/SP/2010 z dnia 27 sierpnia 2010 r.¹³, w ramach prac nad Strategią, Urząd zlecił ówczesnemu rektorowi Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach:

- prowadzenie nadzoru merytorycznego nad zapisami Strategii,
- prowadzenie warsztatów w ramach opracowywania Strategii,
- kierowanie pracami powołanych w ramach opracowywania Strategii Zespołów,
- uczestniczenie w konsultacjach społecznych projektu Strategii (w tym spotkaniach organizacyjnych celem przygotowania projektu),
- udział w opracowywaniu założeń programowych Strategii,
- zaopiniowanie założeń programowych Strategii.

Za wykonanie ww. przedmiotu umowy ustalono wynagrodzenie w kwocie 24.000,00 zł (brutto). W ramach ww. umowy opracowane zostały następujące dokumenty:

- a) Opinia do założeń programowych Strategii;
- b) Opinia do Strategii;
- c) Analizy SWOT w formie warsztatów z organizacjami sportowymi.

(akta kontroli str. 55-71, 230-234, 328-365)

Sekretarz Województwa Śląskiego wyjaśnił, że zarówno wyniki ankiety dotyczącej rozwoju sportu, którą przeprowadzono wśród mieszkańców powiatów województwa śląskiego, jak również wyniki i wnioski wynikające z analizy SWOT wykonanej przez rektora AWF w Katowicach, stanowiły podstawy do opracowania Strategii.

(akta kontroli str. 232)

W Strategii wskaźniki oddziaływania i wskaźniki rezultatu podane zostały dla roku bazowego – 2010 i dla roku 2020, który określono jako rok zakończenia jej realizacji oraz wskazano oczekiwane wyniki jej wdrożenia.

Na 19 wskaźników wyznaczonych do monitorowania i ewaluacji Strategii w przypadku dwóch¹⁴ nie podano żadnych danych liczbowych na 2010 r. ani na 2020 r. Wskazano natomiast, że proces monitorowania rozpoczęty będzie w następnym roku po przyjęciu Strategii, z uwagi na planowane ujęcie tego typu wskaźników w ramach danych publikowanych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego¹⁵.

Dla pięciu wskaźników¹⁶ wartości bazowe na 2010 r. opracowane zostały na podstawie danych BDL, cztery wskaźniki¹⁷ opracowano na podstawie publikacji

- jako główne powody, dla których respondenci podejmowali aktywność fizyczną/uprawiali sport podano: żeby zadbać o własne zdrowie (52%) oraz dla podtrzymania kondycji fizycznej (47%);

- jako miejsca podejmowania aktywności fizycznej, 68% ankietowanych wymieniła park/na świeżym powietrzu, 38% w domu, 24% w ośrodku sportowym;

- jako powody przeszkadzające w podejmowaniu aktywności fizycznej podano brak: czasu (49%), odpowiedniej infrastruktury sportowej w miejscu zamieszkania (22%), chęci/lenistwo (20%);

- 44% badanych oceniło swoją sprawność fizyczną jako dobrą, a 37% jako przeciętną;

- 28% mieszkańców województwa śląskiego dobrze, a 39% średnio oceniło stan infrastruktury sportowej w miejscu swojego zamieszkania;

- według dwóch trzecich (67%) mieszkańców województwo śląskie dysponuje odpowiednią bazą sportową do organizacji dużych imprez sportowych.

¹³ Aneksowanej 1 grudnia 2010 r.

¹⁴ Liczba obiektów sportowych służących celom sportu rekreacyjnego, Liczba obiektów sportowych służących celom sportu wyczynowego.

¹⁵ Dalej „BDL”.

¹⁶ Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców, Liczba osób ćwiczących przypadających na jednego szkoleniowca, Liczba szkoleniowców przypadających na 10.000 mieszkańców, Liczba klubów sportowych przypadających na 10.000 mieszkańców. Liczba osób niepełnoletnich ćwiczących w klubach sportowych przypadających na 1000 mieszkańców województwa śląskiego.

Głównego Urzędu Statystycznego¹⁸: *Regiony Polski 2010*, wartości dwóch wskaźników¹⁹ zostały opracowane na podstawie ankiety skierowanej do mieszkańców województwa²⁰.

Wartość czterech wskaźników²¹ została opracowana na podstawie analizy materiałów prasowych oraz danych zbieranych ze stron internetowych polskich związków sportowych. Wartości dwóch pozostałych wskaźników²² zostały określone na podstawie danych przedstawionych przez ówczesny Wydział Sportu Urzędu oraz wyliczone na podstawie liczby wejść na tag „sport” na stronie www.slaskie.pl, jak i na stronę Wojewódzkiego Ośrodka Kultury i Sportu „Stadion Śląski”.

Ponadto w ramach Strategii miały być monitorowane wskaźniki produktu w podziale na cele tj.:

- Liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii;
- Liczba zadań podejmowanych w ramach przedsięwzięcia.

Wszystkie ww. wskaźniki zgodnie z zapisami Strategii miały być monitorowane w odstępach dwuletnich liczonych od 2010 r.

(akta kontroli str. 7-54)

1.2 Ujęcie w Strategii wniosków wynikających z analizy/diagnozy

Zawarte w Strategii zapisy dot. m.in.: postaw mieszkańców województwa śląskiego i samorządów wobec sportu, nakładów samorządów terytorialnych w województwie śląskim przeznaczonych na sport oraz analiza SWOT sportu w województwie śląskim wynikały z analiz i opracowań przeprowadzonych przez Urząd lub zleconych do wykonania w ramach opracowywania Strategii.

Zawarta w Strategii analiza SWOT sportu w województwie śląskim określiła:

- mocne strony podając m.in.: dużą liczbę organizacji sportowych, rozwiniętą bazę edukacji sportowej, szeroką ofertę w zakresie uprawianych dyscyplin sportowych w regionie, dużą liczbę szkoleniowców i wykwalifikowaną kadrę instruktorsko-trenerską, dużą liczbę obiektów sportowych, budowę nowych i modernizację starych obiektów sportowych;
- szanse podając m.in.: możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy rządowych oraz Unii Europejskiej, wzrost popularności aktywnego uprawiania sportu w społeczeństwie, wzrost zamożności społeczeństwa, rozwój bazy turystycznej czy wzrost zainteresowania edukacją sportową wśród mieszkańców;
- jako słabe strony wymieniono m.in.: trudności w wewnętrznej i zewnętrznej komunikacji organizacji sportowych, słabe umiejętności organizacji sportowych i osób zarządzających obiektami sportowymi w pozyskiwaniu środków finansowych, niski poziom bezpieczeństwa na stadionach – agresja kibiców, małą liczbę animatorów oraz instruktorów sportu i kultury fizycznej w małych miejscowościach

¹⁷ Przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn (lata życia), Przeciętne dalsze trwanie życia kobiet (lata życia), Udział mężczyzn z nadwagą i otyłością w ogólnej liczbie mężczyzn (%), Udział kobiet z nadwagą i otyłością w ogólnej liczbie kobiet (%).

¹⁸ Dalej „GUS”.

¹⁹ Udział osób deklarujących aktywność fizyczną przynajmniej raz w tygodniu wśród mieszkańców województwa śląskiego, Udział osób oceniających swoją sprawność fizyczną jako przynajmniej dobrą wśród mieszkańców województwa śląskiego.

²⁰ Badanie - Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu, zrealizowane przez TNS OBOP dla Urzędu.

²¹ Liczba klubów sportowych z siedzibą w regionie rywalizujących na najwyższym szczeblu krajowych rozgrywek w popularnych grach zespołowych i lekkoatletyce, Liczba międzynarodowych imprez sportowych w regionie, Liczba ogólnopolskich i regionalnych imprez sportowych w województwie śląskim, Liczba meczów rozgrywanych w regionie w popularnych grach zespołowych.

²² Liczba sportowców honorowanych nagrodą Marszałka Województwa Śląskiego, Średnia miesięczna liczba wejść na związane ze sportem strony samorządu wojewódzkiego i zajmujących się sportem jednostek, których samorząd województwa jest organizatorem lub współorganizatorem.

oraz w ubogich środowiskach młodzieży, zły stan infrastruktury treningowej dla sportu wyczynowego, znaczny odsetek obiektów sportowych w złym stanie technicznym;

– jako zagrożenia podano m.in.: skomplikowane i długie procedury ubiegania się o środki publiczne, niska pozycja inwestycji sportowych w strategiach samorządowych, wysokie koszty korzystania z obiektów sportowych, słabe zainteresowanie sponsoringiem sportu, jako formą reklamy w regionie czy rozpowszechnianie się tzw. siedzącego trybu życia”.

(akta kontroli str. 8-32)

Na podstawie ww. dokumentów określona została wizja rozwoju sportu w województwie śląskim oraz poniższe cele strategiczne wraz z kierunkami działań:

1) Cel I – zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług sportowych poprzez m.in: zwiększenie dostępności obiektów sportowych dla mieszkańców regionu oraz osób spoza województwa, w tym osób niepełnosprawnych poprzez budowę, rozbudowę i modernizację istniejących obiektów oraz urządzeń sportowych i rekreacyjnych; dostosowanie obiektów sportowych do norm bezpieczeństwa w zakresie użytkowania sportowego; zwiększenie dostępności kadry trenerskiej i technicznej sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców regionu poprzez jej finansowanie lub współfinansowanie ze środków publicznych bądź ze sponsoringu; budowę, rozbudowę i modernizację bazy sportowej w szkołach podstawowych, średnich oraz szkołach wyższych;

2) Cel II – województwo śląskie regionem odnoszącym sukcesy sportowe, osiągnięcie tego m.in. poprzez: zwiększanie dostępności infrastruktury sportu wyczynowego poprzez budowę, rozbudowę, modernizację i utrzymanie obiektów oraz urządzeń sportu wyczynowego; dostosowanie obiektów do norm bezpieczeństwa w zakresie organizacji i uczestnictwa w imprezach sportowych; wspieranie współpracy między szkołami wyższymi a klubami sportowymi; podnoszenie poziomu kompetencji kadr sportu wyczynowego poprzez tworzenie warunków dla organizacji różnych form doształcania;

3) Cel III – Organizacja wielkich wydarzeń sportowych oraz promocja sportu. Wymienione kierunki działań to m.in.: kształtowanie postaw zdrowego stylu życia oraz bezpiecznego uprawiania sportu; opracowanie systemu informacji sportowej poprzez wykorzystywanie narzędzi komunikacyjnych w celu udostępniania informacji o infrastrukturze i usługach sportowych dostępnych w regionie; promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych; promocja turystyki aktywnej; monitorowanie i upowszechnianie informacji o dostępności obiektów i usług sportowych w regionie.

Ponadto dla realizacji ww. celów Strategii wyznaczono przedsięwzięcia regionalne:

1. Stworzenie oraz wdrożenie Wojewódzkiego Systemu Wsparcia dla sportowców i szkoleniowców.
2. Śląskie Szkoły Mistrzostwa Sportowego.
3. Śląskie. Aktywni zimą - promocja sportów zimowych.
4. Śląskie. Letnia energia - promocja sportów letnich.
5. Stworzenie e-portalu z informacją o dostępności usług sportowych w regionie.
6. Stadion Śląski.
7. Promocja sporów lotniczych w ramach realizacji „Koncepcji Samorządu Województwa Śląskiego w zakresie wspierania rozwoju sieci lotnisk lokalnych”.
8. Rozwój infrastruktury sportowej.

(akta kontroli str. 33-54)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie. Urząd przeprowadził bądź zlecił wykonanie badań i analiz, których wyniki zostały wykorzystane do opracowania Strategii.

OBSZAR

2. Wybór realizatorów zadań/działań strategicznych.

2.1. Zasady wyboru realizatorów zadań/działań.

Opis stanu
faktycznego

W Urzędzie nie opracowano odrębnych zasad ani kryteriów wyboru realizatorów zadań/działań. Sekretarz Województwa wyjaśnił, że sfera zadań publicznych realizowanych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej oraz bezpieczeństwa publicznego realizowana była przez Urząd w formie wspierania i powierzenia ww. zadań publicznym organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o wolontariacie prowadzącym działalność statutową w dziedzinie kultury fizycznej oraz bezpieczeństwa publicznego. Dodał, że wspieranie oraz powierzenie ww. zadań odbywało się po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert na zadania publiczne województwa śląskiego oraz w trybie określonym w art. 19a ustawy o wolontariacie.

(akta kontroli str. 233)

W okresie objętym kontrolą Urząd przeprowadzał otwarte konkursy na realizację zadań publicznych na podstawie zasad/regulaminów wewnętrznych²³ opracowanych w oparciu o ogólne przepisy obowiązujące w tym zakresie (m.in. przepisy ustawy o wolontariacie oraz Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴). Zasady/regulaminy wewnętrzne Urzędu obowiązujące w okresie objętym kontrolą, a dotyczące przyznawania dotacji z budżetu Województwa Śląskiego na realizację zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert oraz z ich pominięciem były zgodne z przepisami ustawy o wolontariacie oraz o finansach publicznych. Określono w nich m.in.: zasady dotyczące składania ofert, procedury konkursowe i pozakonkursowe, kwestie zawierania umów, rozliczanie i zwrot dotacji.

(akta kontroli str. 496-573)

W latach 2016-2020 obowiązywały przyjęte przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwały²⁵ w sprawie *Programu współpracy Samorządu Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* na, odpowiednio: 2016, 2017, 2018, 2019 i 2020 rok. Ww. Programy adresowane były do organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, które realizowały cele publiczne związane z wykonywaniem zadań samorządu Województwa Śląskiego. Zgodnie z zapisami ww. Programów zlecenie realizacji zadania publicznego mogło mieć formę:

- 1) powierzenia wykonania zadania wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji,
- 2) wsparcia zadania wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji.

²³ Wprowadzone następującymi uchwałami Zarządu Województwa Śląskiego: nr 567/29/IV/2011 z dnia 10 marca 2011 r., nr 793/251/V/2018 z dnia 3 kwietnia 2018 r. oraz nr 1692/58/VI/2019 z dnia 24 lipca 2019 r.

²⁴ Dz.U. z 2021 r. poz.305 ze zm.

²⁵ Uchwała nr V/11/7/2015 z dnia 31 sierpnia 2015 r., uchwała nr V/30/5/2016 z dnia 21 listopada 2016 r., uchwała nr V/46/7/2017 z dnia 20 listopada 2017 r., uchwała nr V/59/1/2018 z dnia 18 października 2018 r., uchwała nr VI/15/5/2019 z dnia 18 listopada 2019 r.

Podstawową formą zlecenia przez Województwo Śląskie zadań publicznych był otwarty konkurs ofert, chyba że przepisy odrębne przewidywały inny tryb zlecenia. Zlecenie zadania publicznego mogło nastąpić w trybie określonym w art. 19a ww. ustawy.

W ww. programach nie wskazywano założeń Strategii, jako jednego z celów wykorzystania dofinansowania.

(akta kontroli str. 574-647)

2.2. Stosowanie zasad wyboru wykonawców.

W przypadku pięciu wybranych²⁶ otwartych konkursów na realizację zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i bezpieczeństwa publicznego z lat 2016-2020, poddanych szczegółowej analizie, stwierdzono, że w ramach ich przeprowadzania były stosowane wewnętrzne zasady/regulamin przyznawania i rozliczania dotacji.

(akta kontroli str. 366-378)

Odnosząc się do kwestii weryfikowania potencjalnych realizatorów zadań określonych w otwartych konkursach oraz w trybie pozakonkursowym Sekretarz Województwa stwierdził, że odbywało się ono w oparciu o dotychczasową współpracę i jej efekty. Dodatkowo były określane odpowiednie wymagania przy określaniu procedury konkursowej i pozakonkursowej.

(akta kontroli str.1604, 1617)

2.3. Przeprowadzanie konkursów.

W wyniku szczegółowej analizy dokumentacji, przeprowadzonych przez Urząd, pięciu ww. konkursów otwartych stwierdzono m.in., że:

- nabory do wszystkich poddanych badaniu konkursów zostały ogłoszone w sposób i w terminie określonych w art. 13 ust. 1 i 3 ustawy o wolontariacie, (w tym: co najmniej na 21 dni przed upływem terminu składania ofert, ogłoszone zostały w siedzibie jednostki oraz w BIP i na stronie internetowej Urzędu);
- ogłoszenia były kompletne (tj. zgodne z wymogami przepisów art. 13 ust 2 ustawy o wolontariacie);
- oferty były oceniane wg kryteriów przewidzianych w naborze i zgodnie z art. 15 ust. 1 ww. ustawy przez komisję konkursową powołaną zgodnie z art. 15 ust. 2a – 2d ww. ustawy;
- wyniki konkursu zostały opublikowane niezwłocznie, a umowy o wsparcie lub powierzenie zadania zostały zawarte po ogłoszeniu wyników naboru, bez zbędnej zwłoki (art. 15 ust. 2h i 4 ww. ustawy).

W okresie objętym kontrolą wszystkie otwarte konkursy na realizację zadań publicznych przeprowadzone były przez Urząd w oparciu o „Programy współpracy Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi” uchwalanymi przez Sejmik Województwa Śląskiego²⁷ zgodnie z art. 5a ustawy o wolontariacie.

(akta kontroli str. 366-379)

²⁶ Do badania wybrano po jednym konkursie otwartym z każdego roku objętego kontrolą, w ramach którego przyznano największą łączną kwotę dotacji. Łączna wartość środków rozdysponowanych w wyniku zbadanych konkursów wynosiła 29 165 858 zł co stanowiło 82,8% wszystkich środków przekazanych beneficjentom w ramach otwartych konkursów w okresie objętym kontrolą.

²⁷ Programy zostały uchwalone: 31 sierpnia 2015 r. na 2016 r., 21 listopada 2016 r. na 2017 r., 20 listopada 2017 r. na 2018 r., 18 października 2018 r. na 2019 r. i 18 listopada 2019 r. na 2019 r.

Na podstawie analizy dokumentacji konkursowej wybranej próby 22 umów zawartych z wnioskodawcami wyłonionymi w ramach otwartych konkursów ofert w latach 2016-2020 stwierdzono, że:

- wszystkie złożone oferty zawierały dane i informacje wymagane art. 14 ust. 1 ustawy o wolontariacie;
- żadna ze złożonych ofert nie była ofertą wspólną;
- komisje konkursowe przy rozpatrywaniu ofert oceniały elementy wyszczególnione w art. 15 ust. 1 ustawy o wolontariacie;
- umowy zostały zawarte niezwłocznie po terminie ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert;
- objęte badaniem umowy z wyłonionymi wykonawcami, zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy o wolontariacie, zostały zawarte w formie pisemnej wg wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania²⁸ oraz załącznika nr 3 i 4 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań²⁹. W każdym przypadku w umowach określono okres realizacji zadania zgodny z art. 16 ust. 3 ustawy o wolontariacie. Uwzględniono w nich postanowienia pozwalające na jednoznaczne określenie praw i obowiązków stron, w tym m.in. zasady przekazywania dotacji, zobowiązanie zleceniobiorców do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej oraz sprawozdawczości, a także do wykorzystania przekazanych środków na cele przewidziane umowami, zasady kontroli przez zleceniodawcę realizacji umowy i jej ostatecznego rozliczenia, konsekwencje niewykonania lub nieprawidłowego wykonania umowy.

(akta kontroli str. 948-1033, 1091-1100)

NIK zauważa, że w ogłoszeniach dotyczących otwartych konkursów na realizację zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i bezpieczeństwa publicznego, ogłaszanych na lata 2016-2020, nie zobowiązywano przystępujących do ww. konkursów do realizacji założeń Strategii w ramach zadań dofinansowanych przez Urząd.

(akta kontroli str. 948-1033, 1091-1100)

2.4. Przyznanie dotacji w trybie pozakonkursowym.

Na podstawie szczegółowego badania dokumentacji wybranej próby ośmiu umów³⁰ o wsparcie realizacji zadania publicznego zawartych przez Urząd w latach 2016-2020³¹ w trybie pozakonkursowym tzw. „małe granty” stwierdzono m.in., że:

- badane umowy zawarte zostały po złożeniu oferty/wniosku realizacji zadania publicznego oraz zawierały dane i informacje wymagane art. 14 ust 1 ustawy o wolontariacie;
- żadna ze złożonych ofert realizacji zadania publicznego nie była ofertą wspólną o której mowa w art. 14 ust 2 ustawy o wolontariacie;

²⁸ Dz. U. z 2011, Nr 6, poz. 25 zmienionym rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U.poz.1300). Dalej: „rozporządzenie MPIPS”.

²⁹ Dz. U. z 2018 r, poz. 2057. Dalej: „rozporządzenia w sprawie wzorów umów”.

³⁰ Do badania wybrano po dwie umowy z roku 2016, 2018, 2019 i 2020. Zbadano 8 umów (małe granty) na łączną kwotę dofinansowania 80 000,00 zł, co stanowiło 7,97% wartości przyznanych przez Urząd środków w latach 2016-2020 w ramach wszystkich małych grantów (1.002.621,64 zł).

³¹ W 2017 r. Urząd nie realizował zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert.

- oferty spełniały wymogi art. 19a ust 1 pkt 1 ustawy o wolontariacie, tj. wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekraczała kwoty 10.000,00 zł. Sześć ofert spełniało wymogi art. 19a ust. 1 pkt 2, tj. termin realizacji zadania publicznego podany we wniosku nie był dłuższy niż 90 dni;
- wszystkie oferty zostały zamieszczone w: Biuletynie informacji Publicznej (BIP), siedzibie Urzędu oraz na stronie internetowej Urzędu;
- z ośmiu ofert siedem zostało zamieszczonych w ww. miejscach w terminie określonym w art. 19a ust 3 ustawy o wolontariacie, tj. w terminie nie dłuższym niż siedem dni roboczych od dnia ich wpłynięcia, na okres siedmiu dni. W przypadku jednej oferty termin ten wyniósł 12 dni roboczych.
- do żadnej ze złożonych ofert nie wniesiono uwag, o których mowa w art. 19a ust. 4 ustawy o wolontariacie;
- umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego zostały zawarte niezwłocznie po upływie terminu, o którym mowa w art. 19a ust 4 ww. ustawy. Umowy zostały zawarte w formie pisemnej zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy o wolontariacie i były zgodne ze wzorem stanowiącym odpowiednio załącznik nr 2 do rozporządzenia MPiPS oraz załącznika nr 3 i 4 do rozporządzenia w sprawie wzorów umów. Treść umów jednoznacznie określała prawa i obowiązki stron³².

(akta kontroli str. 914, 1034-1065)

Dwie oferty (wnioski) konkursowe³³ Urząd przyjął pomimo zadeklarowania przez wnioskodawcę (w pkt. 5 oferty) terminu realizacji zadania w okresie niezgodnym z przepisami. Termin realizacji zadania publicznego ww. ofert wynosił 92 dni (od 1 sierpnia do 31 października w 2016 r. i 2018 r.), co było niezgodne z art. 19a ust. 1 pkt 2 ustawy o wolontariacie, zgodnie z którym termin ten nie powinien być dłuższy niż 90 dni. W powyższej sprawie Sekretarz Województwa wyjaśnił, że w treści uproszczonej oferty, w III obszarze pn. „Zakres rzeczowy zadania publicznego - realizacji zadania publicznego”, wnioskujący wskazał, iż realizacja zadań nastąpi w dniach: 22-25 września 2016 r. oraz 20-23 września 2018 r.

(akta kontroli str. 1038-1045, 1066, 1077, 1096-1100)

W ocenie NIK, wzór formularza ofertowego (wniosku) jednoznacznie wskazuje miejsce, w którym powinien być określony termin realizacji zadania (pkt 5 formularza) nieprzekraczający 90 dni. W związku z powyższym do przyjmującego wniosek należało zweryfikowanie poprawności danych w nim zawartych i zrealizowania dopiero właściwie wypełnionego wniosku.

Łączna kwota środków przekazanych jednemu podmiotowi w trybie „małego grantu” nie przekroczyła kwoty 20 tys. zł, a łączna wysokość przyznanych w tym trybie środków nie przekroczyła 20% dotacji planowanych w roku budżetowym na realizację zadań publicznych przez jednostkę. Odpowiadało to wymogom określonym w art. 19a ust. 6 i 7 ustawy o wolontariacie.

(akta kontroli str. 1034-1065)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

³² Zobowiązania zleceniobiorcy dotyczyły m. in. prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej i wykorzystania środków na cele przewidziane umową, zasad kontroli przez zleceniodawcę realizacji umowy i jej ostatecznego rozliczenia, dokonywania dozwolonych przesunięć w harmonogramie finansowym zadania, obowiązków w zakresie sprawozdawczości.

³³ Oferty złożone przez Uczniowski Klub Sportowy Unia Bieruń w dniu 23 czerwca 2016 r. oraz 19 lipca 2018 r.

1. Zamieszczenie jednej oferty³⁴ o wsparcie realizacji zadania publicznego w trybie pozakonkursowym w Biuletynie Informacji Publicznej³⁵, siedzibie oraz na stronie internetowej Urzędu w dniu 8 lipca 2016 r., tzn. 15 dni od jej złożenia/wpływu (23 czerwca 2016 r.)³⁶, podczas gdy zgodnie z w art. 19a ust 3 ustawy o wolontariacie powinna być zamieszczona w terminie nie dłuższym niż siedem dni roboczych od dnia jej wpłynięcia, na okres siedmiu dni.

Sekretarz Województwa wyjaśnił, że na posiedzenie Zarządu Województwa Śląskiego w dniu 1 lipca 2016 r. przygotowano informację dotyczącą propozycji zlecenia Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu Unia Bieruń w Bieruniu realizację zadania pn. *Varcalor Polish International 2016 Międzynarodowy Turniej Badmintona* na obszarze województwa śląskiego, a zgodnie z uchwałą nr 1370/124/V/2016 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 7 lipca 2016 r. zlecono ww. Klubowi realizację ww. zadania na obszarze województwa śląskiego w trybie określonym w art. 19a ustawy o wolontariacie, organ wykonawczy uznając celowość realizacji zadania publicznego na ww. zadanie publiczne przekazał dotację w wysokości 10.000,00 zł na podstawie umowy.

(akta kontroli str. 1038-1041, 1066, 1096-1100)

W ocenie NIK, termin opublikowania oferty nie może być uzależniony od daty przyznania dofinansowania.

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd prawidłowo przeprowadzał postępowania na wyłonienie realizatorów zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i bezpieczeństwa publicznego oraz prawidłowo zawierał umowy dotacyjne na wykonanie tych zadań. NIK zauważa, że w ogłoszeniach, jak i w zawartych umowach poddanych szczegółowemu badaniu nie określono żadnych wymagań odnoszących się do realizacji założeń Strategii. Do założeń tych nie odnosiły się także oferty i wnioski o dofinansowanie składane przez potencjalnych beneficjentów. Ponadto, jedną ofertę złożoną w trybie pozakonkursowym, opublikowano po terminie określonym w przepisach.

OBSZAR

3. Prawidłowość przekazania i rozliczania środków finansowych na realizację zadań strategicznych.

3.1. Wielkości przekazanych środków przez Urząd na realizację strategicznych zadań/działań w latach 2016-2020.

Opis stanu faktycznego

W wyniku rozstrzygniętych otwartych konkursów ofert łączna wartość środków przyznanych przez Urząd w latach 2016-2020 na zadania z zakresu kultury i sportu wyniosła 34.062.637,08 zł., z czego kwota 4.340.000,00 zł została przyznana na zadania związane z bezpieczeństwem (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratownicze i Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratownicze), a kwotę 29.723.889,08 zł przyznano na zadania związane z kulturą fizyczną.

Z pozostałych (innych) źródeł dofinansowanie na realizację zadań z zakresu kultury fizycznej wyniosło 19.294.307,22 zł, a na zadania z zakresu bezpieczeństwa (wodnego i górskiego) 723.795,55 zł.

Przekazane środki pochodziły z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego wg klasyfikacji budżetowej dział 926 (Kultura fizyczna) rozdział 92605 (zadania

³⁴ Uczniowski Klub Sportowy Unia Bieruń

³⁵ Dalej „BIP”.

³⁶ Data wskazana przez kontrolowanego, ze względu na brak możliwości jej ustalenia w ramach czynności kontrolnych.

z zakresu kultury fizycznej) oraz z działu 754 (bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa) rozdział 75415 (zadania ratownictwa górskiego i wodnego).

(akta kontroli str. 906-913)

Źródła finansowania realizacji zadań z zakresu kultury fizycznej (dział 926) przedstawiały się następująco:

- w 2016 r. – 5.214.851,23 zł środki pochodzące z Urzędu, 2.623.859,12 zł środki pochodzące z innych źródeł finansowania;
- w 2017 r. – 5.381.451,61 zł środki pochodzące z Urzędu, 3.573.922,35 zł środki pochodzące z innych źródeł finansowania;
- w 2018 r. – 5.986.831,49 zł środki pochodzące z Urzędu, 4.334.387,48 zł pozostałe środki;
- w 2019 r. – 6.341.465,67 zł stanowiły środki pochodzące z Urzędu, 5.661.876,07 zł pozostałe środki;
- w 2020 r. – 6.799.289,08 zł stanowiły środki pochodzące z Urzędu, 3.100.262,20 zł to pozostałe źródła finansowania.

Natomiast źródła finansowania zadań dot. ratownictwa górskiego i wodnego (dział 754) przedstawiały się następująco:

- w 2016 r. – 540.000,00 zł środki pochodzące z budżetu Urzędu, 60.368,97 zł stanowiły środki pochodzące z innych źródeł;
- w 2017 r. – 540.000,00 zł środki pochodzące z budżetu Urzędu, 64.408,38 zł pozostałe środki;
- w 2018 r. – 690.000,00 zł środki z budżetu Urzędu, 186.523,49 zł stanowiły pozostałe środki;
- w 2019 r. – 1.070.000,0 zł środki z budżetu Urzędu, 146.713,43 zł stanowiły pozostałe środki;
- w 2020 r. – 1.498.748,00 zł środki z budżetu Urzędu, 265.761,28 zł pozostałe środki.

(akta kontroli str. 906-913)

Wartość zadań/działań z zakresu kultury i sportu dofinansowanych przez Urząd w latach 2016-2020 na podstawie przepisów ustawy o wolontariacie w trybie pozakonkursowym tzw. „małe granty” wyniosła łącznie 1.002.621,64 zł³⁷. W ramach tych środków zostały dofinansowane 122 zadania³⁸. Ww. środki pochodziły z budżetu Urzędu dział 926 (Kultura fizyczna) rozdział 92605 (zadania z zakresu kultury fizycznej). Kwota dofinansowania ww. zadań z innych (pozostałych) źródeł wyniosła łącznie 1.426.784,94 zł³⁹.

(akta kontroli str. 928-935)

Województwo Śląskie w latach 2016-2020 zaplanowało w budżecie środki, które pozwalały na realizację zadań z zakresu kultury fizycznej i bezpieczeństwa publicznego. W budżecie nie wskazano środków na realizację założeń określonych w Strategii.

Wskaźnik wykonania planu finansowego wydatków budżetowych w 2016 r. w dziale 754 (bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa), rozdział 75415 (zadania ratownictwa górskiego i wodnego) wynosił 100%, w dziale 926, rozdział

³⁷ 226.559,40 zł w 2016 r., 195.877,76 zł w 2018 r., 291.102,33 zł w 2019 r. oraz 289.082,15 zł w 2020 r.

³⁸ 28 zadań w 2016 r., 23 w 2018 r., 39 w 2019 r. oraz 32 w 2020 r.

³⁹ 494.899,06 zł w 2016 r., 228.538,97 zł w 2018 r., 460.100,71 zł w 2019 r. oraz 243.246,20 zł w 2020 r.

92605 wynosił 99,65%. W kolejnych latach ww. wskaźniki wynosiły: w 2017 r. 100% i 99,85%, w 2018 r. 100% i 99,32%, w 2019 r. 100% i 99,99% oraz w 2020 r. 99,93% i 97,36%.

(akta kontroli str. 1292-1304, 1326-1345, 1358-1373, 1388-1392, 1406-1421)

3.2. Sposób i zasadność przekazywania środków oraz ich rozliczanie.

W latach 2016-2020 Urząd przekazał środki finansowe w łącznej kwocie 34.062.637,08 zł na realizację zadań publicznych w dziedzinie kultury fizycznej oraz z zakresu bezpieczeństwa publicznego osób przebywającym w górach i nad wodą w wyniku przeprowadzenia (odpowiednio) 31 i 10 otwartych konkursów ofert. Zawarł również 122 umowy dofinansowania⁴⁰ w trybie pozakonkursowym na łączną kwotę 1.002.621,64 zł.

(akta kontroli str. 906-913, 928-935, 936-947)

Urząd, w zawartych umowach dotacyjnych, wskazał możliwe przyczyny rozwiązania umowy przez Zamawiającego ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku niewłaściwego, niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystaniem środków przez beneficjentów⁴¹. Ponadto w ww. umowach zawarto zapis odnośnie zakazu zbywania rzeczy zakupionych ze środków pochodzących z dotacji. W umowach dotacyjnych nie zawarto żadnych zapisów ustalających mechanizmy zapewniające gospodarny sposób wydatkowania środków publicznych w przypadku zamówień o wartości poniżej progów ustanowionych w ustawie Pzp.

Sekretarz Województwa w powyższej sprawie wyjaśnił cyt. *„Umowy zawierane są zgodnie z ramowym wzorem stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzoru ofert i ramowych wzorów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (i jego aktualizacji) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie uproszczonego wzoru ofert i uproszczonego wzoru sprawozdania z realizacji zadania publicznego (i jego aktualizacja) na podstawie art. 19a ust.7d ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z uwzględnieniem art. 221 ustawy o finansach publicznych określającego elementy, które powinna określać umowa. Ponadto Zleceniobiorca podpisując umowę zobowiązuje się do wykorzystania przekazanej dotacji zgodnie z celem, na jaki ją uzyskał i na warunkach określonych niniejszą umową wraz z osiągniętymi rezultatami”.*

(akta kontroli str. 948-1065, 1097, 1101, 1622-1631)

NIK zwraca uwagę, że ramowy charakter umów nie wykluczał umieszczania w nich postanowień dodatkowo zabezpieczających interesy Marszałka Województwa. Ponadto wskazanie w umowach dotacyjnych wymagań co do sposobu dokonywania

⁴⁰ Dofinansowane zadania dotyczyły m.in. organizacji: międzynarodowych turniejów (badmintona, pływackiego, bokserskiego, hokeja na trawie, zapaśniczego, gimnastyki artystycznej), ogólnopolskich turniejów i mistrzostw Polski (w piłce nożnej i ręcznej), biegów maratońskich, turniejów szachowych.

⁴¹ Przyczyny dotyczyły: 1) wykorzystania udzielonej dotacji niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranie w nadmiernej wysokości lub nienależnie, 2) nieterminowego oraz nienależytego wykonania umowy, w szczególności zmniejszenia zakresu rzeczowego zadania, 3) przekazania przez Zleceniobiorcę części lub całości dotacji osobie trzeciej w sposób niezgodny z umową, 4) nieprzedłożenie sprawozdania z wykonania zadania w określonych terminach i na zasadach określonych umową, 5) odmowy poddania się Zleceniobiorcę kontroli albo niedoprowadzenia przez Zleceniobiorcę w terminie określonym przez Zleceniodawcę do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, 6) stwierdzenia, że oferta na realizację zadania była nieważna lub została złożona przez osoby do tego nieuprawnione.

przez beneficjentów wydatków poniżej wartości zobowiązujących ich do zastosowania ustawy Pzp, mogłoby zapewnić lepszą przejrzystość procesu wydatkowania środków pozyskanych na realizację zadań publicznych, jak również gospodarne ich wykorzystanie.

3.3. Rozliczenie wykorzystanych środków.

Kwestie konieczności przedłożenia sprawozdań z realizacji zadania (zarówno końcowych, jak i częściowych) zostały uregulowane we wszystkich objętych badaniem umowach dotacyjnych. Badaniem objęto 45 sprawozdań⁴² z wykonania zadania publicznego, tzn. wszystkie złożone w ramach rozliczenia umów dotacyjnych poddanych szczegółowemu badaniu w trakcie niniejszej kontroli. W wyniku badania stwierdzono, że beneficjenci złożyli sprawozdania w terminach wynikających z umów dotacyjnych. Wszystkie sprawozdania zostały sporządzone wg wzoru określonego w rozporządzeniu MPiPS oraz w rozporządzeniu w sprawie wzorów umów oraz zgodnie z wymogami określonymi w umowach dotacyjnych.

(akta kontroli str. 948-1065)

Na pytanie „Czy od beneficjentów przyznanych dotacji, w ramach rozstrzygniętych ww. konkursów, wymagane było zrealizowanie założeń Strategii?” Sekretarz Województwa odpowiedział: „Działania mające na celu upowszechnianie kultury fizycznej i sportu realizowane były (w omawianym okresie) w oparciu o założenia Strategii. Realizacja działań, które są realizowane w trybach konkursowych oraz trybach pozakonkursowych, jak również poprzez rozwój infrastruktury sportowej, nagrody Marszałka Województwa Śląskiego za wybitne osiągnięcia sportowe za rok miniony. Wdrożenie Strategii poprzez realizację działań w obszarze kultury fizycznej oraz bezpieczeństwa publicznego, które wpisują się w formy finansowania bądź dofinansowania sportu z udziałem środków z budżetu państwa, województwa śląskiego oraz lokalnych samorządów terytorialnych, organizacje pozarządowe oraz inne równoważne. Środki finansowe w latach 2012-2020 w głównej mierze z przeznaczeniem na rozwój infrastruktury sportowej, dofinansowanie upowszechniania kultury fizycznej dzieci i młodzieży, zapewnienie bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach i nad wodą, konkursy grantowe dofinansowujące zawody w sportach zimowych, letnich, lotniczych, ofertę organizacyjną w zakresie sportu wyczynowego, szkoleniowego, rekreacyjnego, edukacyjnego na obiektach Stadion Śląski spółka z o.o. w Chorzowie. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020 (str. 43) >Wdrożenie poszczególnych przedsięwzięć zależeć będzie zarówno od możliwości finansowych Województwa Śląskiego jak i pozyskania innych źródeł finansowych oraz partnerów do ich realizacji<”.

(akta kontroli str. 388-414, 649-657, 690-702, 7290-738, 1604, 1616,1622)

W sprawozdaniach poddanych szczegółowemu badaniu stwierdzono, że w ich treści nie odnoszono się do realizacji założeń Strategii.

NIK zwraca uwagę, że wskazywanie w ogłoszeniach na potrzebę realizacji założeń Strategii, jak i wymóg odnoszenia się w ww. sprawozdaniach do realizacji tych założeń mógł wspomóc monitorowanie poziomu osiągnięcia określonych w Strategii wskaźników.

(akta kontroli str. 948, 1034, 1632-1643)

W zaakceptowanych sprawozdaniach złożonych przez GOPR za lata 2017-2019 brak było odniesień do merytorycznych efektów osiągniętych wskutek realizacji zleconych zadań, określonych w ofertach konkursowych. W części sprawozdań pn.

⁴² W tym 28 sprawozdań końcowych i 17 sprawozdań częściowych.

„Szczegółowy opis wykonania poszczególnych działań” (w zakresie pkt. 1, 3 i 4), złożonych za ww. trzy kolejne lata, znajdowały się: identyczne opisy wykonania działań, dane statystyczne⁴³ oraz działania w zakresie tworzenia optymalnych warunków sprzętowych i technicznych koniecznych do zapewnienia bezpieczeństwa⁴⁴. Wyjaśniając zaakceptowanie powyższych sprawozdań Sekretarz Województwa Stwierdził: „Należy wskazać, iż właściwym z punktu widzenia ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie jest określenie, aby zadanie publiczne zostało zrealizowane. Bezpośrednim efektem jest wykonanie zadania publicznego zgodnie z informacjami wskazanymi przez oferenta w ofercie realizacji zadania publicznego oraz zaktualizowanym harmonogramem/działaniami/kalkulacją kosztów zadania”. Dodał również: „Według zapisów w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań, w obszarze sprawozdania pn. >Dodatkowe informacje dotyczące realizacji zadania publicznego<, zgodnie z przypisem, wypełnia oferent w przypadku, gdy organ wskazał w ogłoszeniu otwartego konkursu ofert jako obowiązkowe”.

(akta kontroli str. 1604, 1615, 1632-1643)

Uwzględniając powyższe wyjaśnienie NIK zauważa, że brak określenia w ogłoszeniach o konkursach wymogu sprecyzowania w ofercie zakładanych rezultatów, niewskazywanie w umowach dotacyjnych zawieranych w okresie obowiązywania Strategii zobowiązań związanych z realizacją jej założeń oraz akceptowanie ogólnikowych treści w sprawozdaniach składanych przez beneficjentów dotacji skutkowało nieprecyzyjnymi opisami o zrealizowanych zadaniach oraz uniemożliwiało pełną ocenę realizacji przedsięwzięć określonych w ofertach konkursowych.

W ramach badanych umów wartość niewykorzystanych i zwróconych przez beneficjentów na konto Urzędu środków wyniosła łącznie 3 124,89 zł. Środki zostały zwrócone w terminach określonych w umowach tj. w terminie 15 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego.

(akta kontroli str. 948-1065)

Departament Sportu w latach objętych kontrolą przeprowadził u beneficjentów łącznie 119 kontroli prawidłowości wykorzystania i rozliczenia dotacji tj. 15 w 2016 r., 18 w 2017 r., 22 w 2018 r., 31 w 2019 i 33 w 2020 r.

Szczegółowym badaniem objęto przeprowadzone przez Urząd kontrole w zakresie prawidłowości wykorzystania i rozliczenia dotacji z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego u siedmiu beneficjentów⁴⁵. Wszystkie kontrole przeprowadzone zostały w miejscu realizacji zadania. Z każdej kontroli został sporządzony protokół, który zawierał m.in. datę kontroli, numer i datę umowy, tytuł zadania publicznego będącego przedmiotem kontroli, opis elementów zadania podlegających kontroli wraz z informacją czy są zgodne z umową. W trakcie kontroli sprawdzano dokumentację związaną z rozliczeniem dotacji. W protokołach

⁴³ Opisy dotyczyły: działań prewencyjnych i edukacyjnych (wykazano ok. 70 różnych działań bez podania liczby beneficjentów) oraz szkoleń ratowniczych (podano, że zorganizowano 30 szkoleń tj. o 10 szkoleń więcej niż zaplanowano).

⁴⁴ Zrealizowane poprzez zakupienie zaplanowanego ekwipunku, sprzętu ratowniczego i materiałów.

⁴⁵ Beskidzki WOPR w Bielsku-Białej – kontrola w dnia 9-10 grudnia 2020 r., Automobil Ziemi Tyskiej z siedzibą w Tychach – kontrola w dniu 7 października 2020 r., Klub Sportowy Akademickiego Związku Sportowego Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach – kontrola w dniach 5-6 września 2019 r., Śląski Szkolny Związek Sportowy w Katowicach – kontrola w dniach 18-19 czerwca 2019 r., Grupa Regionalna GOPR Grupa Jurajska w Podlesicach – kontrola w dniach 7-8 maja 2018 r., Śląski WOPR w Katowicach – kontrola w dniach 23-24 marca 2017 r. oraz Śląskie Wojewódzkie Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Katowicach – kontrola 7-8 czerwca 2016 r.

pokontrolnych objętych badaniem stwierdzono, że otrzymane środki zostały wykorzystane i rozliczone zgodnie z przeznaczeniem, przedłożonymi ofertami oraz zawartymi umowami z beneficjentami. Natomiast nie kontrolowano, jak również nie odnoszono się do poprawności wykonania zadań określonych w ofertach pod względem merytorycznym (co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 1166, 1171-1184, 1198-1290)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W poddanych szczegółowemu badaniu siedmiu dokumentach pokontrolnych, w wyniku przeprowadzanych przez Urząd kontroli u beneficjentów, nie odniesiono się do poprawności wykonania zadań określonych w ofertach konkursowych pod względem merytorycznym.

(akta kontroli str. 1198-1290)

Na pytanie⁴⁶ *„Dlaczego w ramach kontroli przeprowadzanych przez pracowników Urzędu u beneficjentów dotacji, przyznanych przez Marszałka Województwa Śląskiego na realizację zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i bezpieczeństwa publicznego, sprawdzano tylko pod względem finansowym, a nie sprawdzano poprawności wykonania zadań określonych w ofertach pod względem merytorycznym?”* Sekretarz Województwa udzielił odpowiedzi z której wynikało, że pracownikom Urzędu przeprowadzającym kontrole u realizatorów zadań publicznych województwa śląskiego w dziedzinie kultury fizycznej oraz bezpieczeństwa publicznego okazywane były dokumenty zawierające dane osobowe, takie jak: listy startowe, listy uczestników zawodów, szkoleń i szkoleniowców, sędziów, zestawienia sporządzone na podstawie dzienników technicznych, dokumentujące koszty szkoleń w przypadku aeroklubów, listy dyżurów w przypadku jednostek ratownictwa górskiego i wodnego. Z tej odpowiedzi wynikało również, że powyższe dokumenty nie były włączane, ani załączane do protokołów, ponieważ wymagałoby to anonimizacji. Dlatego oryginały mogły być okazywane tylko w czasie kontroli. Sekretarz Województwa dodał również: *„Na końcu protokołu pokontrolnego zamieszczona jest klauzula o treści: Kontrolowany upoważnił Kontrolujących do przetwarzania danych osobowych, zawartych w kontrolowanych dokumentach na czas i potrzeby niniejszej kontroli zgodnie z art.29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/679 z dnia 27 kwietnia 2018r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)”*.

(akta kontroli str. 1604, 1616)

NIK zwraca uwagę, że dokumentach pokontrolnych można odnieść się do osiągniętych efektów bez podawania danych objętych ochroną na podstawie powyższego przepisu, np. podając sumaryczne dane na temat liczby uczestników organizowanych imprez itp.

Z kolei odnosząc się do zakresów kontroli Sekretarz wyjaśnił, że „zgodnie z zapisami w umowach dotacyjnych dotyczącymi realizacji zadania publicznego województwa śląskiego w dziedzinie kultury fizycznej kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu.

W ramach kontroli osoby upoważnione przez Zleceniodawcę mogą badać dokumenty finansowo-księgowo. Na wezwanie Zleceniodawcy, Zleceniobiorca jest

⁴⁶ Pytanie nr 6 z dnia 1 kwietnia 2022 r. (pismo sygn. LKA.410.002.01.2022/6).

zobowiązany do przedłożenia do wglądu oryginałów faktur i innych dowodów księgowych wskazanych w sprawozdaniu, w celu kontroli i potwierdzenia wysokości pokrytych przez Zleceniobiorcę wydatków. Zleceniobiorca ma obowiązek załączania do wymaganych rozliczeń częściowych/końcowych przekazanej dotacji kopii dowodów księgowych (faktur, rachunków, etc.), potwierdzających pokrycie kosztów poniesionych z dotacji podczas realizacji zadania publicznego. Zleceniobiorca przy składaniu Zleceniodawcy rozliczeń częściowych/końcowych realizacji zadania publicznego jest zobowiązany do: przedłożenia do wglądu oryginałów dowodów księgowych w celu opatrzenia takich dokumentów przez Zleceniodawcę adnotacją potwierdzającą uwzględnienie danego dowodu księgowego w rozliczeniu dotacji oraz przedłożenia materiałów dokumentujących działania podjęte przy realizacji zadania publicznego”.

(akta kontroli str. 1604, 1615)

NIK zwraca uwagę, że w umowach dotacyjnych zakres kontroli, jakie mógł przeprowadzać sponsor/Urząd Marszałkowski nie został ograniczony do kwestii finansowych. Ponadto, w ocenie NIK, dokonywanie kontroli realizacji zaplanowanych w ofertach konkursowych/wnioskach o dofinansowanie działań jest niezbędne dla rzetelnej weryfikacji poprawności wykorzystania przekazanych przez Województwo Śląskie środków finansowych.

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd zaplanował w budżecie Województwa Śląskiego środki finansowe na działania związane z upowszechnianiem kultury fizycznej oraz bezpieczeństwem publicznym osób przebywających w górach i nad wodą.

W umowach dotacyjnych nie zawierano zapisów ustalających mechanizmy zapewniające gospodarny sposób wydatkowania środków publicznych w przypadku zamówień o wartości poniżej progów ustanowionych w ustawie Pzp.

Beneficjenci dotacji składali sprawozdania z realizacji zadania publicznego w terminach wynikających z umów zawartych z Urzędem, jednakże sprawozdania te nie zawierały żadnych odniesień do realizacji założeń Strategii.

W ocenie NIK, nierzetelnie były przeprowadzane u beneficjentów kontrole wykorzystania środków finansowych przekazanych w ramach dotacji. W dokumentacji sporządzonej z siedmiu kontroli poddanych szczegółowemu badaniu odniesiono się tylko do prawidłowości wykorzystania i rozliczenia środków finansowych, natomiast nie sprawdzano poprawności wykonania zadań określonych w ofertach pod względem merytorycznym.

OBSZAR

4. Efekty zrealizowanych działań ujętych w Strategii.

4.1. Monitorowanie realizacji przedsięwzięć.

Opis stanu faktycznego

W Strategii, w celu jej „skutecznej realizacji”, został określony „System monitorowania i ewaluacji”, który miał polegać na pomiarze trzech kategorii wskaźników: oddziaływania (mierzących realizację wizji Strategii), rezultatu (mierzących realizację poszczególnych celów) oraz produktu (mierzących realizację poszczególnych celów poprzez wdrożenie przedsięwzięć). Pomiar tych wskaźników miał umożliwić dokonanie oceny skuteczności przedsięwziętych działań i przyczynić się do ewentualnej korekty działań strategicznych. Ocena wskaźników miała być dokonywana w dwóch formach: w trakcie realizacji działań (mid-term) oraz po realizacji działań (ex-post). W Strategii wszystkie wskaźniki przedstawione zostały w dwóch wymiarach czasowych: na 2010 r. (który stanowił rok bazowy) oraz na

2020 r. (który przedstawiał oczekiwane wyniki jej wdrożenia). Wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu miały być monitorowane w odstępach dwuletnich liczonych od roku bazowego – 2010⁴⁷.

(akta kontroli str. 51-54)

W trakcie niniejszej kontroli nie przedstawiono kontrolującym dokumentacji wskazującej na monitorowanie w odstępach dwuletnich (liczonych od roku bazowego – 2010) poszczególnych wskaźników (co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 72-171, 193-198)

We wskazanych przez Urząd „Analizach Raportów o stanie województwa” za lata (2012-2013, 2014-2015, 2016-2017 oraz za 2018, 2019 i 2020 rok), odnośnie wskaźników określonych w Strategii, znajdowały się jedynie dane dotyczące: odsetka osób uprawiających sport lub podejmujących aktywność fizyczną przynajmniej raz w tygodniu, ćwiczących w klubach sportowych na 1 000 mieszkańców (%), liczby funkcjonujących w woj. śląskim klubów sportowych oraz liczby osób uczestniczących w sportowych imprezach masowych. W żadnym z tych dokumentów nie było zwymiarowanych wszystkich wskaźników określonych w Strategii⁴⁸.

(akta kontroli str. 51-54, 199-229)

4.2. Ocena stopnia osiągnięcia wskaźników.

Urząd w dniu 21 maja 2021 r. zawarł umowę nr 2043/SP/2021 z Instytutem Badawczym IPC Sp. z o.o. z siedzibą w Wrocławiu na dokonanie badania ewaluacyjnego „ex post” Strategii. Zgodnie z „Opisem przedmiotu zamówienia” na zakres przedmiotowy opracowania składały się trzy obszary⁴⁹. Za wykonanie przedmiotu umowy ustalono kwotę 30 750,00 zł brutto.

(akta kontroli str. 172-192)

W „Raporcie końcowym z ewaluacji ex-post Strategii”⁵⁰ podano, iż stopień realizacji pięciu z ośmiu Przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii, został określony jako „bardzo niski”⁵¹. Stopień realizacji przedsięwzięcie pn. Stadion Śląski oceniono, jako „bardzo wysoki”, natomiast przedsięwzięcia pn. „Rozwój infrastruktury sportowej” - jako „wysoki”. Nie zostało zrealizowane jedno przedsięwzięcie dotyczące stworzenia e-portalu z informacją o dostępności usług sportowych w regionie⁵² (co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 43-44, 116)

Odnosząc się do pięciu przedsięwzięć, których realizacja została oceniona na poziomie „bardzo niskim”, Sekretarz Województwa stwierdził, że w 2012 r. Samorząd Województwa podjął wiele inicjatyw mających na celu realizację przedsięwzięć, takich jak szkolenie dzieci i młodzieży, sędziów, trenerów,

⁴⁷ Strategia str.: 54-57.

⁴⁸ Np. liczba osób ćwiczących przypadających na jednego szkoleniowca, liczba szkoleniowców przypadająca na 10.000 mieszkańców, udział mężczyzn i kobiet z nadwagą i otyłością w ogólnej ich liczbie (%), udział osób oceniających swoją sprawność fizyczną jako przynajmniej dobrą wśród mieszkańców województwa śląskiego.

⁴⁹ Obszar I – ocena aktualności zapisów Strategii, Obszar II – ocena efektów wdrażania, Obszar III – wypracowanie rekomendacji służących efektywniejszemu wdrażaniu Strategii. Opis był zawarty w załączniku nr 1 do umowy.

⁵⁰ Zwanym dalej „Oceną”.

⁵¹ Stworzenie oraz wdrożenie Wojewódzkiego Systemu Wsparcia dla Sportowców i Szkoleniowców, Śląskie Szkoły Mistrzostwa Sportowego, Śląskie. Aktywni zimą – promocja sportów zimowych, Śląskie. Letnia energia – promocja sportów letnich, Promocja sportów lotniczych w ramach realizacji „Koncepcji Samorządu Województwa Śląskiego w zakresie wspierania rozwoju sieci lotnisk lokalnych”.

⁵² Dalej „e-portal”.

organizację imprez sportowych, a efekty realizacji tych przedsięwzięć były wykazywane w sporządzanych sprawozdaniach z wykonania budżetu jednostki merytorycznej. Przedstawił także zrealizowane działania w ramach pięciu przedsięwzięć ocenionych najniżej. I tak w ramach przedsięwzięcia pn.:

a) „Stworzenie oraz wdrożenie Wojewódzkiego Systemu Wsparcia dla Sportowców i Szkoleniowców” m.in.: szkolono i doskonalono instruktorów, trenerów, sędziów sportowych oraz organizatorów kultury fizycznej; organizowano imprezy sportowe rangi wojewódzkiej, ogólnopolskiej i międzynarodowej w zakresie sportu dzieci i młodzieży; organizowano szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych; przeprowadzono badania diagnostyczne i ogólnolekarskie dla młodzieży uzdolnionej sportowo; prowadzono szkolenie kadr wojewódzkich młodzików w różnych dyscyplinach sportowych; zapewniano udział zawodników reprezentujących Województwo Śląskie oraz w Finałach Mistrzostw Polski oraz Ogólnopolskich Olimpiad Młodzieżowych; przyznawano „Nagrody Marszałka Województwa Śląskiego za wybitne osiągnięcia sportowe”; wprowadzono i realizowano program „Klub” (dedykowany dla klubów jednosekcyjnych i wielosekcyjnych); w 2016 r. realizowano projekt Ministerstwa Sportu i Turystyki pn. „Junior Sport”;

b) „Aktywni zimą - promocja sportów zimowych” m.in.: organizowano szkolenie w sportach zimowych dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych oraz umożliwiano im udział w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprezach sportowych; zorganizowano i przeprowadzono Ogólnopolskie Olimpiady Młodzieży w sportach zimowych w 2012, 2014 i 2020 roku; zorganizowano X Edycję Światowych Zimowych Igrzysk Polonijnych (Śląsk - Beskidy 2012); Śląski Szkolny Związek Sportowy organizował na poziomie wojewódzkim: zimowe zawody sportowe (dla uczniów szkół wszystkich poziomów nauczania)

c) „Letnia energia - promocja sportów letnich” m.in.: organizowano szkolenie sportowe i udział dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych w ogólnopolskim współzawodnictwie sportowym; organizowano imprezę cykliczną pn. „Sportowy Turniej Miast i Gmin Województwa Śląskiego”; zorganizowano w 2018 r. Ogólnopolską Olimpiadę Młodzieży w sportach letnich; organizowano corocznie: Wojewódzkie Letnie Igrzyska Młodzieży Szkolnej (dla wszystkich poziomów nauczania), Śląską Ligę Orlików⁵³, Światowe Letnie Igrzyska Polonijne w 2015 r.; promowano sporty letnie na obiektach Parku Śląskiego, poprzez udostępnienie dla mieszkańców województwa śląskiego ścieżek: rowerowych i rolkowych oraz pól marsowych i siłowni na świeżym powietrzu;

d) „Promocja sportów lotniczych w ramach realizacji „Koncepcji Samorządu Województwa Śląskiego w zakresie wspierania rozwoju sieci lotnisk lokalnych” m.in.: przeprowadzono wiele zawodów i imprez masowych pod patronatem Marszałka Województwa Śląskiego (coroczne Międzynarodowe Targi Małego Lotnictwa Para Rudniki, Mistrzostwa Polski i Międzynarodowe Zawody Pucharu Polski w Lotach Balonami na ogrzane powietrze w Gminie Janów i Olsztyn, Śląski Air Show FAJERA, Ogólnopolskie Zawody Szybowcowe w GSS „Żar”, Piknik Lotniczy - Śląskie Służby Mundurowe Dzieciom, liczne zawody modelarskie); aerokluby Województwa Śląskiego prowadziły szkolenia w różnych dyscyplinach lotniczych. W opinii Sekretarza Województwa powyższe działania oraz promocja sportów lotniczych zwiększyły zainteresowanie tego rodzaju aktywnością zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży;

⁵³ Imprezy piłkarskie o Puchar Marszałka Województwa Śląskiego skierowane dla młodzieży w wieku od 10 do 19 lat (chłopcy i dziewczęta).

e) „Szkoły Mistrzostwa Sportowego” dokonano niezbędnej rozbudowy infrastruktury sportowej, o kompleks lekkoatletyczny oraz remont hali sportowej i przebudowę pływalni, przejętego w 2010 r. Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu.

(akta kontroli str. 828-853)

NIK zauważa, że poziom realizacji ww. pięciu przedsięwzięć, przedstawiony w Ocenie, jako bardzo „bardzo niski” jest adekwatny do założeń zawartych w Strategii (odnoszących się do tych przedsięwzięć). Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć mających na celu aktywizację społeczeństwa w zakresie uprawiania sportów letnich i zimowych, w ramach realizacji których wykazano przeprowadzenie szeregu zawodów dla dzieci i młodzieży (w ramach współzawodnictwa szkolnego), natomiast w znikomej ilości działania odnośnie imprez i zajęć dla amatorów takich sportów. Również realizacja przedsięwzięcia dotyczącego szkół mistrzostwa sportowego nie została przeprowadzona zgodnie z założeniami, gdyż zgodnie z przedstawionymi efektami Samorząd Województwa objął swoimi działaniami tylko jedną ze szkół mistrzostwa sportowego spośród 51⁵⁴, działających na terenie województwa śląskiego w 2020 r. okresie obowiązywania Strategii. W ocenie NIK, stopień realizacji ww. przedsięwzięć wskazuje na brak monitorowania procesu realizacji założeń Strategii, odpowiedniego wykorzystania pozyskanych informacji, a w konsekwencji nie podjęcie działań korygujących te założenia oraz działania.

(akta kontroli str. 116-127)

W Ocenie realizacja wskaźników rezultatu Strategii przedstawiała się następująco:

➤ odnośnie Celu I – pn. *Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług sportowych*, na cztery przyjęte wskaźniki⁵⁵, tylko dla jednego⁵⁶ prowadzony był monitoring i możliwe było podanie osiągniętej wartości docelowej w 2020 r. Wartość bazowa tego wskaźnika dla roku 2010 wynosiła 3, zaś docelowa dla roku 2020 - 3,5. W rzeczywistości wartość w roku 2020 wyniosła 3,7, co oznacza, że przekroczono wartość zakładaną w Strategii. W przypadku pozostałych wskaźników podano, iż nie były one monitorowane w ramach realizacji Strategii;

➤ Odnośnie Celu II – pn. *Województwo Śląskie regionem odnoszących sukcesy sportowców* na cztery podane wskaźniki⁵⁷, tylko dla jednego wskaźnika (liczby osób niepełnoletnich ćwiczących w klubach sportowych przypadających na 1000 mieszkańców województwa śląskiego) określono rzeczywistą wartość docelową w 2020 r.⁵⁸ Wartość bazowa tego wskaźnika dla 2010 r. wyniosła 13,82, zaś zakładana dla 2020 r. - 17,2. Bazując na liczbie niepełnoletnich ćwiczących w klubach sportowych (podawanych przez BDL) oraz liczbie mieszkańców województwa autorzy Oceny wyliczyli, że w 2020 r. wartość tego wskaźnika wyniosła 20,99, co oznacza, że zakładana wartość tego wskaźnika została przekroczona. W przypadku pozostałych wskaźników podano, że nie były one monitorowane w ramach realizacji Strategii;

⁵⁴ W tym: ok. 20 szkół podstawowych, 10 gimnazjów i 21 szkół ponadpodstawowych, funkcjonujących na terenie województwa śląskiego.

⁵⁵ 1. Liczba osób ćwiczących przypadających na jednego szkoleniowca, 2. Liczba szkoleniowców przypadających na 10.000 mieszkańców, 3. Liczba klubów sportowych przypadających na 10.000 mieszkańców, 4. Liczba obiektów sportowych służących celom sportu rekreacyjnego.

⁵⁶ Liczba klubów sportowych przypadających na 10.000 mieszkańców.

⁵⁷ 1. Liczba sportowców honorowanych nagrodą Marszałka Województwa Śląskiego, 2. Liczba klubów sportowych z siedzibą w regionie rywalizujących na najwyższym szczeblu krajowych rozgrywek w popularnych grach zespołowych i lekkoatletycznych, 3. Liczba osób niepełnoletnich ćwiczących w klubach sportowych przypadających na 1000 mieszkańców województwa śląskiego, 4. Liczba obiektów sportowych służących celom sportu wyczynowego.

⁵⁸ Liczba osób niepełnoletnich ćwiczących w klubach sportowych przypadających na 1000 mieszkańców województwa śląskiego.

➤ Cel III – pn. *Organizacja wielkich wydarzeń sportowych oraz promocja sportu*, dla żadnego z czterech wskaźników⁵⁹ nie prowadzono monitoringu i nie było możliwości podania rzeczywistych wartości osiągniętych w 2020 r.

Spośród siedmiu wskaźników oddziaływania tylko cztery poddane zostały monitoringowi, tj.:

– *Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców* – wartość bazowa w 2010 r. wynosiła 20,32, a wartość zakładana do osiągnięcia w 2020 r. - 25. Wg. danych BDL w 2012 r. wartość ta wynosiła 21,8, w 2014 - 22,7, w 2018 r. 28,2. Wartość wskaźnika dla 2020 w chwili opracowywania Oceny nie była znana, ale autorzy opracowania założyli, że pomimo ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 i spadkiem liczby ćwiczących, można przyjąć, że wskaźnik ten w 2020 r. został osiągnięty, a nawet przekroczył zakładaną wartość;

– *Udział osób deklarujących aktywność fizyczną przynajmniej raz w tygodniu wśród mieszkańców województwa śląskiego* – przyjęto dla 2010 r. wartość bazową 62%, a założona dla 2020 r. wynosiła 70%. Wg. danych BDL w 2014 r. wartość ta wynosiła - 61,4%, w 2016 r. 64,4%, w 2018 r. 72,9%. Wartość wskaźnika dla 2020 r. (w chwili opracowywania Oceny) nie była znana, ale autorzy opracowania założyli, że pomimo ograniczeń związanych z pandemią COVID-19, można przyjąć, że wskaźnik ten w 2020 r. został osiągnięty;

– *Przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn (lata życia)* – dla 2010 r. określono wartość bazową 71 lat, a dla 2020 r. założono 74,1 lat. Do 2013 r. zanotowano wzrost tego wskaźnika do 72,4 lat, w kolejnych latach zanotowano stabilizację i w 2019 r. wskaźnik ten wynosił 73,8 lat. Przyjmując średni roczny przyrost ok. cztery miesiące, przyjęto że w 2020 r. wskaźnik ten wyniesie dokładnie tyle ile założono, tj. 74,1;

– *Przeciętne dalsze trwanie życia kobiet (lata życia)* - dla 2010 r. określono wartość bazową 79,1 lat, a dla 2020 r. założono 81,2 lata. Dane dla tego wskaźnika za 2013 r. wskazały 80,1 a dla 2019 r. 80,8 lat. Przyjmując średni roczny przyrost ok. dwa i pół miesiąca, dla 2020 r. ww. wskaźnik wyniesie 81 lat i będzie nieco niższy niż zakładano.

Trzy wskaźniki oddziaływania⁶⁰ nie zostały objęte monitoringiem.

Instytut oceniający realizację Strategii wyjaśnił: „W ocenie ewaluacyjnej skupiono się na pozyskaniu danych, które umożliwiły ocenę realizacji Strategii wg przyjętych założeń. Urząd Marszałkowski faktycznie w okresie prowadzenia ewaluacji nie dysponował zbiorczymi danymi odnoszącymi się do wskaźników rezultatu. (...) Statystyki publiczne umożliwiły faktycznie pozyskanie danych nt. dwóch wskaźników rezultatu. W pozostałych przypadkach nie było możliwości pozyskania danych bądź też przyjęty opis wskaźnika nie był na tyle precyzyjny, aby samodzielnie pokusić się o dokonanie właściwych obliczeń. Przykładowo w przypadku wskaźnika >Liczba osób ćwiczących przypadających na jednego szkoleniowca< brak było uszczegółowienia tych zapisów. (...) Statystyki publiczne podają liczbę osób ćwiczących w klubach sportowych oraz dane nt. kadr klubów sportowych w podziale na trenerów, instruktorów oraz inne osoby”. W opinii Instytutu wadliwie została przyjęta przez Urząd lista wskaźników, które bazowały na danych trudnych do

⁵⁹ 1. Liczba międzynarodowych imprez sportowych w regionie, 2. Liczba ogólnopolskich i regionalnych imprez sportowych w województwie śląskim, 3. Liczba meczy rozgrywanych w regionie w popularnych grach zespołowych, 4. Średnia miesięczna liczba wejść na związane ze sportem strony samorządu wojewódzkiego i zajmujących się sportem jednostek, których samorząd województwa jest organizatorem lub współorganizatorem.

⁶⁰ Udział osób oceniających swoją sprawność fizyczną jako przynajmniej dobrą wśród mieszkańców województwa, Udział mężczyzn z nadwagą i otyłością w ogólnej liczbie mężczyzn (%), Udział kobiet z nadwagą i otyłością w ogólnej liczbie kobiet (%).

pozyskania. W Ocenie wskazano również na przyjętą w Strategii detaliczność wybranych wskaźników, która w celu określenia stopnia ich realizacji wymagałaby zbudowania kosztownego (pod względem czasu i kadr) systemu gromadzenia i przetwarzania, często rozproszonych danych.

Sekretarz Województwa na pytanie o brak danych oraz monitorowania tych wskaźników dwukrotnie odpowiedział, że przyczyny zostały podane w odpowiedzi z dnia 18 lutego 2022 r., w której to nie odniesiono się do przyczyn braku monitorowania, tylko wskazano sposoby oraz źródła ich ustalania na etapie przygotowywania Strategii. Wskazał również, że „W toku zmian organizacyjnych Raport monitoringowy Województwa Śląskiego w latach 2012-2017 zastąpiono w 2018 roku instrumentem pn. Raport o stanie województwa w latach 2018,2019,2020. Zdefiniowane założenia w Strategii w kontekście określonych celów strategicznych zostały osiągnięte. W Raporcie o stanie województwa z 2020 zauważa się tendencję wzrostową w odniesieniu do danych ujętych w sprawozdawczości województwa. Jeszcze raz podkreślam, iż monitorujemy „produkt” Strategii Rozwoju Sportu Województwa Śląskiego do roku 2020 sprawozdając realizację zadań publicznych Województwa Śląskiego w dziedzinie kultury fizycznej oraz bezpieczeństwa publicznego z wykonania budżetu w poszczególnych latach budżetowych. Bieżącym monitoringiem polegającym na ocenie realizacji zadań publicznych województwa śląskiego w latach 2012-2020 prowadzonym przez departament właściwy ds. sportu został załączony w postaci zestawień tabelarycznych sprawozdań z realizacji współpracy Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uprawnionymi”.

(akta kontroli str. 118-122, 193-196, 824-828, 1621)

NIK zauważa, że we wskazanych ww. Raportach zawarto znikome dane odnoszące się do określonych w Strategii wskaźników (co opisano w pkt. 4.1. niniejszego wystąpienia), co nie może zostać uznane za sposób na rzetelne monitorowanie wskaźników. Ponadto w żadnej z udzielonych odpowiedzi nie wskazano wartości uzyskanych wskaźników w 2020 r., tylko prezentowano tabele zawierające wartości początkowe i planowane wskaźników, opublikowane wcześniej w Strategii.

(akta kontroli str. 122-125)

4.3. Realizacja celów i kierunków Strategii.

Dla realizacji Strategii wyznaczona została „lista przedsięwzięć regionalnych, zdefiniowanych jako grupa projektów, zadań i inicjatyw, za pomocą których możliwe będzie osiągnięcie celów strategicznych”. Zgodnie ze Strategią wykazane poniżej przedsięwzięcia miały mieć istotne znaczenie dla rozwoju sportu w województwie śląskim z punktu widzenia polityki Samorządu Województwa, a ich wdrożenie miało zależeć zarówno od możliwości finansowych Województwa Śląskiego, jak i pozyskania innych źródeł finansowych oraz partnerów do ich realizacji. W okresie realizacji Strategii przeprowadzono szereg działań w ramach poszczególnych przedsięwzięć. I tak odnośnie:

- *Stworzenia i wdrożenia Wojewódzkiego Systemu Wsparcia dla sportowców i szkoleniowców* organizowano m.in.: szkolenie i doskonalenie instruktorów, trenerów, sędziów sportowych i organizatorów kultury fizycznej⁶¹; imprezy sportowe rangi wojewódzkiej, ogólnopolskiej i międzynarodowej dla dzieci i młodzieży na obiektach wybudowanych w ramach Programu „Moje Boisko Orlik 2012”; szkolenie zawodników kadry wojewódzkiej młodzików w różnych dyscyplinach sportowych w latach 2012-2020;

⁶¹ M.in. w ramach zorganizowanych przez Śląską Federację Sportu w latach 2012-2019 wojewódzkich kursokonferencji podsumowujących współzawodnictwo dzieci i młodzieży.

- *Śląskich Szkół Mistrzostwa Sportowego* dokonano rozbudowy infrastruktury sportowej Szkoły Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu o kompleks lekkoatletyczny wraz z halą sportową oraz przebudowano pływalnię, a jej uczniowie brali udział w wielu zawodach sportowych rangi krajowej i międzynarodowej, zdobywając liczne medale i zajmując czołowe miejsca w zawodach;
- zadania pn. *Aktywni zimą – promocja sportów zimowych* organizowano, a przedstawiciele województwa śląskiego również uczestniczyli w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych zimowych imprezach sportowych, prowadzono szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych biorących udział w ogólnopolskim współzawodnictwie sportowym;
- zadania *Letnia energia – promocja sportów letnich* organizowano i uczestniczono w wielu regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych turniejach, zawodach i olimpiadach sportowych; promowano sporty letnie na obiektach Paku Śląskiego w Chorzowie poprzez udostępnienie mieszkańcom województwa śląskiego ścieżek (rowerowych i rolkowych) oraz „pola marsowego” i siłowni na świeżym powietrzu;
- przedsięwzięcia *Stadion Śląski* zrealizowano w latach 2015-2020 150 wydarzeń (imprez sportowych, treningów i szkoleń) w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
- *Promocji sportów lotniczych* w 2010 r. środowiska lotnicze i władze Województwa Śląskiego opracowały „Koncepcję Województwa Śląskiego w zakresie wspierania rozwoju sieci lotnisk lokalnych”, która miała na celu stworzenie sieci konkurencyjnych lotnisk lokalnych uzupełniających ofertę Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach głównie w zakresie ruchu biznesowego, sportowego, rekreacyjnego i prywatnego;
- w zakresie rozwoju infrastruktury sportowej zrealizowano zadania polegające na dofinansowaniu z budżetu samorządu województwa śląskiego 24 boisk w ramach Programu „Moje Boisko-Orlik 2012”. Ponadto do 2016 r. Samorząd Województwa Śląskiego wspólnie z Ministerstwem Sportu i Turystyki realizował „Program Rozwoju Bazy Sportowej”, w ramach którego w latach 2012-2016 z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej dofinansowano 234 inwestycje sportowe w woj. śląskim.

(akta kontroli str. 822-905)

W latach 2016-2020 w Województwie Śląskim odbyło się 350 imprez i wydarzeń sportowych, których charakter dawał możliwość powiązania z założeniami Strategii. Na ich organizację Samorząd Województwa przekazał środki w wysokości 4.836.866,91 zł. Organizatorem tych imprez były różne organizacje i instytucje działające na terenie województwa śląskiego (m.in.: Spółka z o.o. Stadion Śląski, kluby, federacje i stowarzyszenia sportowe, uczniowskie kluby sportowe, fundacje, parafie, ośrodki dla osób niepełnosprawnych, Uniwersytet Trzeciego Wieku).

(akta kontroli str. 1103-1151)

Przedsięwzięcia (wydarzenia sportowe), które w latach 2016-2020 uzyskały znaczące dofinansowanie z budżetu Samorządu Województwa to m.in:

- w 2016 r.: *Junior Sport* (dofinansowanie w kwocie 100.000,00 zł) – udział wzięło 867 dzieci (z 23 klubów sportowych); *Międzynarodowy Turniej Juniorów o Puchar Śląska w Tenisie* (dofinansowanie w kwocie 13.000,00 zł); *Ogólnopolska Olimpiada Sportowa Uniwersytetu Trzeciego Wieku i Organizacji Senioralnej* (dofinansowanie 10 000,00 zł) - udział wzięło 961 zawodników; *Klubowe Mistrzostwa Polski Juniorek w piłce nożnej* (dofinansowanie w kwocie 10.000,00 zł) - udział wzięło osiem

najlepszych drużyn w Polsce (115 zawodniczek w wieku 15-19 lat); *XXVII Złota Miła Częstochowy – Międzynarodowy Bieg Uliczny* (dofinansowanie w kwocie 10.000,00 zł) - rozegrano siedem biegów, w których udział wzięło 900 osób;

– w 2017 r.: *Rajd Śląska* organizowany przez Automobilklub Ziemi Tyskiej i Miasto Tychy (dofinansowanie w kwocie 110.000,00 zł); Turniej piłki nożnej dla dzieci i młodzieży *Młodzi Mistrzowie w Tychach* (dofinansowanie w kwocie 100.000,00 zł) – uczestniczyło 450 zawodników; *PKO Silesia Marathon* (dofinansowanie w kwocie 100.000,00 zł) - udział wzięło ponad 6 000 zawodników; *IX Ogólnopolska Olimpiada Sportowa Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Organizacji Pozarządowych* (dofinansowanie w kwocie 40.000,00 zł); *I Międzynarodowy Turniej Piłkarski pn. „Młode Talenty”* (dofinansowanie w kwocie 15.000,00 zł);

– w 2018 r.: *Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach letnich* (dofinansowanie w kwocie 837.558,13 zł) – udział wzięło ponad 4 500 zawodników z całego kraju; *X Ogólnopolska Olimpiada Sportowa Trzeciego Wieku i Organizacji Senioralnych* (dofinansowanie w kwocie 36.640,00 zł); *Rodzinny Piknik na Śląskim* (dofinansowanie w kwocie 30.000,00 zł) – uczestniczyło 60 drużyn (200 młodych piłkarzy do lat 15); *Gramy o życie* - impreza sportowa podczas której uświadamiano jak ważne są badania profilaktyczne (dofinansowanie w kwocie 30.000,00 zł); *Mistrzostwa Polski Open Seniorów i Juniorów Młodszych* w karate oraz imprezy towarzyszące w ramach obchodów 30-lecia Tarnogórskiego Klubu Sportowego „Karate” (dofinansowanie w kwocie 20.000,00 zł);

– w 2019 r.: Mistrzostwa Świata Seniorów w badmintonie - *Yonex BWF World Senior Badminton Championships Katowice 2019* (dofinansowanie w kwocie 400.000,00 zł) - udział wzięło 1,5 tys. zawodników z 56 krajów; turniej piłkarski *Zima - Ferie 2019* (dofinansowanie 35.000,00 zł); *VII Turniej Szachowy Przyjaźni Polsko-Węgierskiej* (dofinansowanie wyniosło 25.000,00 zł) - udział wzięło 900 zawodników; zawody sportowe z okazji *Jubileuszu 110-lecia Klubu AZS Wyzwolenie CEZ Chorzów* (dofinansowanie w kwocie 20.000,00 zł); *XVIII Międzynarodowy Mityng Lekkoatletyczny „Beskidianathletic”* (dofinansowanie w wysokości 10.000,00 zł) - uczestniczyło 700 osób;

– w 2020 r.: wyłonienie organizatora i przeprowadzenie *Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach zimowych* (dofinansowanie 700.000,00 zł) - udział wzięło 1100 zawodników z całej Polski; *VII Ogólnopolski Turniej Piłki Ręcznej Silesia Handball CUP* (dofinansowanie 10.000,00 zł) - uczestniczyło ponad 190 zawodników; *III Puchar Polski Seniorów w szpadzie kobiet i mężczyzn – Memoriał prof. Zbigniewa Czajkowskiego* (dofinansowanie 10.000,00 zł); *XXI Turniej Piłki Nożnej Akademia CUP PRP 2020 im. Alfreda Potrawy* (dofinansowanie 10.000,00 zł) - udział wzięło ponad 600 zawodników w wieku 6-12 lat.

(akta kontroli str. 1103-1151)

Urząd realizując założenia Strategii w latach 2016-2020 dofinansował 15 zadań, w ramach których odbywały się m.in. szkolenia instruktorskie kadr sportowych. Łączna wartość dofinansowania ww. szkoleń wyniosła 146.150,00 zł.

W celu szkolenia kadr instruktorskich, trenerów, sędziów sportowych oraz organizatorów kultury fizycznej organizowane były konferencje dotyczące współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury fizycznej oraz oceny współzawodnictwa sportowego i analizy wyników sportowych reprezentantów województwa śląskiego⁶².

⁶² Organizatorami tych szkoleń były m.in.: Śląska Federacja Sportu w Katowicach, Śląski Szkolny Związek Sportowy, Śląski Związek Orientacji Sportowej, Śląsko-Beskidzki Związek Narciarski, Śląskie Związki Karate, Judo, Hokeja na Lodzie, Tenisa, Koszykówki czy Lekkiej Atletyki.

Ponadto, działanie pn. „Szkolenie i doskonalenie instruktorów, trenerów, sędziów sportowych oraz organizatorów kultury fizycznej” realizowano w jednostkach ratownictwa górskiego i wodnego, a także w Klubie Sportowym AZS AWF Katowice⁶³.

(akta kontroli str. 1159-1164)

Urząd w latach 2012-2020 przekazał na inwestycje sportowe dofinansowanie w łącznej kwocie 375.304.340,84 zł. Dofinansowano następujące inwestycje:

- Budowa Hali Sportowej przy Zespole Szkół w Krzanowicach - realizującym zadanie był Urząd Miasta Krzanowice, termin realizacji inwestycji 2012 r., kwota dofinansowania wyniosła 633.070,00 zł;
- Przebudowa i modernizacja istniejących skoczni narciarskich HS-10, HS-20, HS-40 wraz z wieżą sędziowską w Wiśle - zadanie realizowane przez Gminę Wisła w latach 2012 - 2015, kwota dofinansowania wyniosła 2.000.000,00 zł;
- Budowa kompleksu lekkoatletycznego przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu - zadanie realizowane w latach 2012-2014 przez jednostkę oświatową w imieniu Województwa Śląskiego, kwota dofinansowania wyniosła 2 360 675,38 zł;
- Budowa boiska wielofunkcyjnego w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Krupskim Młynie - zadanie realizowane przez jednostkę oświatową w imieniu Województwa Śląskiego okresie od 4 grudnia 2018 r. do 24 maja 2019 r. Kwota dofinansowania wyniosła 828 628,30 zł;
- Remont boiska szkolnego w Specjalnym Ośrodku Szkolno- Wychowawczym dla Nieśłyszących i Słabosłyszących w Raciborzu - zadanie realizowane przez Województwo Śląskie od 19 sierpnia 2019 r. do 29 czerwca 2020 r. Kwota dofinansowania wyniosła 356 159,40 zł;
- Budowa wielofunkcyjnego boiska (piłka ręczna, koszykówka, siatkówka) wraz z 60 m bieżnią oraz skocznią w dal”) w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Radzionkowie - zadanie realizowane przez jednostkę oświatową w imieniu Województwa Śląskiego od 6 kwietnia 2020 r. do 4 września 2020 r. Kwota dofinansowania wyniosła 402 363,75 zł;
- Remont dachu krytej pływalni w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu - zadanie realizowane przez Województwo Śląskie w okresie od 6 listopada 2019 r. do 13 października 2020 r. Kwota dofinansowania wyniosła 269 999,43 zł;
- Przystosowanie dla niepełnosprawnych budynku szkoły Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Nieśłyszących i Słabosłyszących w Raciborzu wraz z zapleczem sportowym - zadanie realizowane przez jednostkę oświatową w imieniu Województwa Śląskiego w okresie od 28 sierpnia 2019 r. do 30 grudnia 2020 r. Kwota dofinansowania wyniosła 195 255,14 zł;
- Budowa 26 kompleksów sportowych w ramach programu „Moje Boisko-Orlik 2012”, realizowanych przez gminy województwa śląskiego. W 2012 r. zrealizowano 23 takie obiekty, a w 2013 trzy obiekty. Na budowę ww. obiektów Urząd łącznie przekazał 8 547 000,00 zł;
- Budowa Stadionu Śląskiego, na który w latach 2012 – 2020 przekazano łączną kwotę 359 711 189,44 zł.

⁶³ W latach 2013-2020 w ramach szkoleń organizowanych przez Klub Sportowy AZS AWF Katowice 68 trenerów podniosło kwalifikacje zawodowe.

Wszystkie ww. inwestycje wpisywały się w założenia przyjęte w Strategii (pkt. 6 Przedsięwzięcia – *Rozwój infrastruktury sportowej*), szczegółowo opisane w pkt. 1.2 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 1437)

Sposób realizacji ww. inwestycji zbadano w odniesieniu do sześciu zrealizowanych w okresie objętym kontrolą. Urząd w przypadku dwóch inwestycji⁶⁴ na wyłonienie wykonawcy przeprowadził postępowanie o udzielenie zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego. Realizacja czterech inwestycji⁶⁵ przebiegała na podstawie pełnomocnictw udzielonych dyrektorom jednostek oświatowych przez Zarząd Województwa Śląskiego. Pełnomocnictwa obejmowały: przeprowadzenie postępowań przetargowych zgodnie z ustawą Pzp, zawieranie umów związanych z realizacją zadań, reprezentowanie interesów Województwa Śląskiego przed organami administracji architektoniczno-budowlanej w celu przeprowadzenia procedur dotyczących realizacji robót w zakresie ww. zadań oraz złożenia oświadczenia o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

(akta kontroli str. 1438-1572)

4.4. Wyznaczenie celów i kierunków strategii rozwoju kultury fizycznej dla Województwa Śląskiego na kolejne lata.

Urząd nie przygotował ani nie zlecił opracowania strategii w zakresie kultury fizycznej i sportu dla Województwa Śląskiego na okres po 2020 r.

(akta kontroli str. 1166)

Uchwałą nr 969/227/VI/2021 z dnia 21 kwietnia 2021 r. Zarząd Województwa Śląskiego przystąpił do prac nad „Strategią Rozwoju Sportu Osób z Niepełnosprawnościami w Województwie Śląskim”. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. uchwały, uchwalenie ww. Strategii przewidziano w III-IV kwartale 2022 r.

(akta kontroli str. 1165-1170)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Urząd nie prowadził rzetelnie monitoringu wskaźników oddziaływania, rezultatu i produktu w odstępach dwuletnich liczonych od roku bazowego – 2010.

W Strategii został określony „System monitorowania i ewaluacji”, który miał polegać na pomiarze trzech kategorii wskaźników w celu dokonania oceny skuteczności przedsięwziętych działań i przyczynić się do ewentualnej ich korekty. Ocena wskaźników miała być dokonywana w trakcie realizacji działań w odstępach dwuletnich.

NIK zauważa, że przyjmuje się, iż monitoring to sprawdzenie osiągniętych wyników w odniesieniu do określonych wcześniej oczekiwań⁶⁶, który jako proces obejmuje

⁶⁴ Remont dachu krytej pływalni w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu i Remont boiska szkolnego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Raciborzu.

⁶⁵ „Bliżej sportu – budowa kompleksu lekkoatletycznego przy Zespole Szkół ogólnokształcących Mistrzostwa sportowego w Raciborzu”, „Budowa boiska wielofunkcyjnego w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Krupskim Młynie”, „Budowa wielofunkcyjnego boiska wraz z 60 m bieżnią oraz skocznią w dal w Radzionkowie” oraz „Przystosowanie dla niepełnosprawnych budynku szkoły Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Raciborzu wraz z zapleczem sportowym”.

⁶⁶ European Commission (2007). The New Programming Period 2007-2013. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Monitoring and Evaluation Indicators, Working Paper No. 2., s. 9. Definicja monitoringu i ewaluacji przedstawiona m.in. w „Podręczniku monitoringu i ewaluacji lokalnych strategii rozwoju”, przygotowanego dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie podręcznika przygotowanego przez: EGO – Evaluation for Government Organizations S.C. w 2017 r.

systematyczne zbieranie informacji dotyczących użytych zasobów i uzyskanych efektów w ramach podjętych działań. Jego celem jest uzyskanie podstaw pozwalających określić, czy realizacja założeń postępuje tak, jak pierwotnie zakładano i wprowadzenie w razie potrzeby odpowiednich korekt⁶⁷. Z kolei ewaluacja, to systematyczne badanie prowadzone z użyciem zróżnicowanych metod, złożone ze zbierania danych, analizy, oceny oraz informowania o wynikach. Jej celem jest oszacowanie (w odniesieniu do jasno sformułowanych kryteriów) Monitoring i ewaluacja są (obok planowania, organizowania, motywowania i koordynowania) podstawowymi funkcjami zarządzania. jakości i wartości procesu oraz efektów realizacji działań publicznych⁶⁸.

(akta kontroli str. 51-54)

W trakcie niniejszej kontroli nie przedstawiono kontrolującym dokumentacji wskazującej na weryfikację zgromadzonych ww. danych oraz podjętych na jej podstawie działań korygujących co do osiągniętych wartości poszczególnych wskaźników, dlatego też NIK ocenia, że proces monitorowania nie był prowadzony w sposób rzetelny.

(akta kontroli str. 72-171, 193-198)

Sekretarz Województwa wyjaśniając, w jaki sposób Urząd monitorował wskaźniki rezultatu określone w Strategii podał, że Departament Sportu monitorował poniższe wskaźniki w ramach realizacji rocznych budżetów zadaniowych poprzez m.in.:

- ankietę organizacyjną w zakresie upowszechniania kultury fizycznej – bez kadry wojewódzkiej młodzików – obejmującą: ilość sekcji (ognisk), ilość klubów, ilość zawodników ćwiczących, ilość zawodników licencjonowanych;
- wyniki uzyskane we współzawodnictwie sportowym (nie dotyczą: zadania w dziedzinie bezpieczeństwa publicznego oraz sportu akademickiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej) – 70% na podstawie wyników uzyskanych z Ministerstwa Sportu. Urząd dysponował zestawieniami tabelarycznymi obejmującymi lata 2016-2020 dotyczących poszczególnych dyscyplin sportowych biorących udział we współzawodnictwie sportowym z podziałem na formę prawną, status organizacji, zasięg gminy, ilość klubów, ilość UKS-ów, ilość sekcji, ilość ćwiczących;
- liczbę nagrodzonych zawodników za wybitne osiągnięcia sportowe – wskazując linki do stron internetowych⁶⁹;
- dane pochodzące z Rocznika Statystycznego Województwa Śląskiego stan na 31 grudnia 2021 r. dot. organizacji kultury fizycznej i klubów sportowych w latach 2010-2020, wybranych dziedzin i rodzajów sportów w klubach sportowych w 2020 r., wybranych obiektów sportowych w 2018 r.
- danych pochodzących z Śląskiej Federacji Sportu w Katowicach dot. wyników współzawodnictwa sportowego w latach 2014-2017 oraz wyników i oceny udziału reprezentantów Województwa Śląskiego w Ogólnopolskim Współzawodnictwie Sportowym Dzieci i Młodzieży, odpowiednio w roku: 2014, 2015, 2016, 2017 i 2018.

(akta kontroli str. 230-234, 1573)

⁶⁷ Kearney C., Taylor S., Bachtler J. (1996). Monitoring and Evaluation in Objective 2 Programmes: Progress and Challenges, IQ-Net Thematic Paper 1(4), Glasgow, European Policies Research Centre, University of Strathclyde

⁶⁸ Olejniczak K. (2008), „Wprowadzenie do zagadnień ewaluacji”, w: Olejniczak K., Kozak M., Ledzion B. (red.), *Teoria i praktyka ewaluacji interwencji publicznych. Podręcznik akademicki*. Warszawa, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.

⁶⁹ <https://slaskie.pl/content/nagrody-w-dziedzinie-sportu>

Sekretarz Województwa odpowiadając na pytanie, czy a jeżeli tak to, w jaki sposób Urząd wykorzystywał system monitorowania i ewaluacji realizacji przedsięwzięć zawartych w Strategii wyjaśnił, że „Zarząd Województwa Śląskiego przy współudziale departamentu właściwego ds. sportu zatwierdza plany finansowe na dany rok budżetowy realizując działania ustawowe sprzyjające rozwojowi sportu, głównie dedykowane dla organizacji sportowych. Współpraca samorządu województwa śląskiego w zakresie wsparcia sportu: jest realizowana poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi o charakterze sportowym oraz z jednostkami zapewniającymi bezpieczeństwo w górach na nad wodą np. kluby sportowe, stowarzyszenia, związki sportowe, jednostki ratownictwa górskiego i wodnego. (...) narzędziem wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii była realizacja i wykonanie „budżetu” w obszarze kultury fizycznej oraz bezpieczeństwa publicznego”.

(akta kontroli str. 233)

W ocenie NIK, monitoring określonych w Strategii wskaźników prowadzony był nierzetelnie, gdyż samo gromadzenie danych bez ich weryfikacji i analizy nie pozwalało na podjęcie działań korygujących w celu osiągnięcia zaplanowanych wartości ww. wskaźników. Powyższą ocenę potwierdza również brak działań ewaluacyjnych odnośnie osiąganych wartości poszczególnych wskaźników w okresie realizacji założeń Strategii.

2. Nie zrealizowano ujętego w Strategii przedsięwzięcia pn. „e-portal”.

Zgodnie z założeniami Strategii, utworzenie internetowego portalu z informacjami o usługach i wydarzeniach sportowych w województwie śląskim miało stanowić elektroniczne narzędzie promowania aktywności sportowej w regionie. Portal ten miał integrować i prezentować czytelne, podane w przystępnej formie informacje o możliwościach uprawiania sportu bądź kibicowania. Współpraca z organizacjami sportowymi i samorządami lokalnymi miała umożliwić dostarczenie w jednym miejscu mieszkańcom województwa śląskiego aktualnej informacji o życiu sportowym w regionie.

(akta kontroli str. 43-44,116)

Sekretarz Województwa wyjaśniając, dlaczego nie zrealizowano przedsięwzięcia e-portal podał, że rozbudowano stronę www.slaskie.pl o podstrony związane tematycznie ze sportem. Dodał, że korzystanie i tworzenie stron internetowych podległych jednostek organizacyjnych (Stadion Śląski i Park Śląski) pod kątem dostępności do usług sportowych i organizowanych tam eventów⁷⁰ wynikało z racjonalnego, celowego oraz efektywnego planowania i wykorzystywania środków budżetowych. Dodał również, że Urząd korzystał z portalu Śląskiej Federacji Sportu, z którą realizuje szkolenia dzieci i młodzieży.

(akta kontroli str. 116, 834)

W wyniku przeprowadzonej⁷¹, pod kątem zamieszczonych informacji w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, analizy wskazanych w powyższych wyjaśnieniach stron internetowych Urzędu, Stadionu Śląskiego, Parku Śląskiego i Śląskiej Federacji Sportu stwierdzono, że jedynie na stronie Stadionu Śląskiego w prosty sposób można było uzyskać informacje nt. możliwości uczestniczenia w organizowanych na nim wydarzeniach (sportowych, rekreacyjnych oraz kulturalnych), jak również w aktywnych zajęciach w różnych dyscyplinach⁷² (tj. biegi,

⁷⁰ <https://stadionslaski.pl/>, <https://www.federacja.net.pl/>, <https://parkslaski.pl/>

⁷¹ Przeprowadzonej 15 kwietnia 2022 r., w ramach której analizie poddano strony: <https://www.slaskie.pl/>, <https://stadionslaski.pl/> oraz <https://www.federacja.net.pl/>, <https://parkslaski.pl/>

⁷² W zakładce „Oferta” w okienku „Aktywny śląski”.

nordic walking, zumba, tabata, trening funkcjonalny). Znajdowały się na niej również wiadomości oraz relacje z przeprowadzonych już imprez. Strona Parku Śląskiego zawierała opisy i mapki tras biegowych, spacerowych, rolkowych i rowerowych wyznaczonych na jego terenie oraz informacje nt. „Biegu wiosennego” w 2022 r. Na stronie Federacji nie było żadnych informacji o możliwości uprawiania sportu amatorskiego, ani też odnoszących się do innych aktywności fizycznych/ruchowych społeczeństwa. Na ww. stronie znajdowały się wiadomości i wyniki współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży szkolnej oraz relacje z przeprowadzonych zawodów, zapowiedzi nowych oraz informacje dotyczące podstawowej działalności Federacji. Z kolei na wskazanej stronie www.slaskie.pl w zakładce „Region” w okienku „Sport” oraz w „Wiadomościach” znajdowały się zapowiedzi jak i relacje z wydarzeń organizowanych w województwie śląskim, a przede wszystkim na Stadionie Śląskim⁷³. Ponadto w zakładce „Działania” oraz w okienku „Sport” można było odnaleźć wyniki „Śląskiej Ligi Orlików”⁷⁴. Z kolei w zakładce „więcej” wybierając z menu „Inne strony”, przeszukując wszystkie znajdujące się tam adresy, można było odnaleźć stronę pn. „Śląskie na rowery” (rowery.slaskie.pl). Na tej stronie wśród poszczególnych zakładek (pn. Aktualności, Projekty, Trasy rowerowe, Do pobrania, Polityka rowerowa i Kontakt) można było odnaleźć m.in. opis tras rowerowych znajdujących się w województwie śląskim w rozbiciu na ich przeznaczenie (turystyczne, szosowe, MTB i enduroDH) wraz z mapkami (zakładka „Trasy rowerowe”). Na stronie brak było odniesień (linków) do stron Stadionu i Parku Śląskiego oraz Federacji. Nie było również możliwości pobrania informacji dotyczących możliwości uprawiania sportu amatorskiego bądź rekreacji.

(akta kontroli str. 1644)

W ocenie NIK, podstawowe założenie związane z e-portalem nie zostało zrealizowane, gdyż zgodnie ze Strategią informacje o możliwościach uprawiania sportu w województwie śląskim miały być w nim podane w przystępnej formie. Tymczasem wskazane w wyjaśnieniach rozwiązanie (rozbudowanie strony internetowej województwa śląskiego) nie spełniło wskazanej roli, gdyż zarówno strona Urzędu jak i Federacji nie zawierały treści promujących aktywność sportową w regionie, a nieliczne informacje noszące znamiona propagowania takiej aktywności były na stronie Urzędu trudne do odnalezienia. Ponadto, w ocenie NIK, taka forma przekazywania informacji (przy wykorzystaniu czterech stron internetowych) nie spełnia założeń mających na celu przedstawienie mieszkańcom województwa śląskiego w jednym miejscu aktualnej informacji o życiu sportowym w regionie.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, Urząd nierzetelnie monitorował wskaźniki określone w Strategii oraz nie zrealizował przedsięwzięcia pn. „e-portal”. W celu realizacji założeń Strategii zorganizowano wiele imprez sportowych i innych wydarzeń z zakresu kultury fizycznej, jednak pięć z planowanych w Strategii Przedsięwzięć zostało zrealizowanych częściowo. NIK ocenia pozytywnie natomiast realizację dwóch przedsięwzięć: *Stadion Śląski* oraz *Rozwój infrastruktury sportowej* oraz fakt, iż Urząd podjął działania mające na celu opracowanie w 2022 r. Strategii Rozwoju Sportu Osób z Niepełnosprawnościami w Województwie Śląskim.

⁷³ Można było je odnaleźć po wpisaniu w wyszukiwarkę na stronie Urzędu słowa „sport” lub przeglądając zakładkę „Wiadomości” (zawierającą wiadomości ze wszystkich dziedzin życia społecznego).

⁷⁴ Ostatnie opublikowane wyniki dotyczyły zawodów z 2019 r.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Wnioski Przeprowadzanie kontroli beneficjentów dotacji również w zakresie merytorycznej realizacji zadań określonych w ofertach konkursowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie [liczba dni] od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 25 kwietnia 2022 r.

Kontrolerzy
Dariusz Bienek
Główny specjalista kp.

.....
Janina Balas
Główny specjalista kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach